Kloostergoed

THERESIA

Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig plan
presentatie participatie

Inleiding
04

Visie en concept
10

Regeneratief ontwerpen
20

Ruimtelijk voorstel
58

Facetten
72

INHOUD

COLOFON

Juli 2021

Opdrachtgever:

BPD - Regio Zuid
040 2358729
www.bpd.nl

Uitgevoerd door Workframe:

Tom van Tuijn Stedenbouw

info@tomvantuijn.com
Nachtegaallaan 13m
5613 CM Eindhoven
www.tomvantuijn.com

FAAM Architects

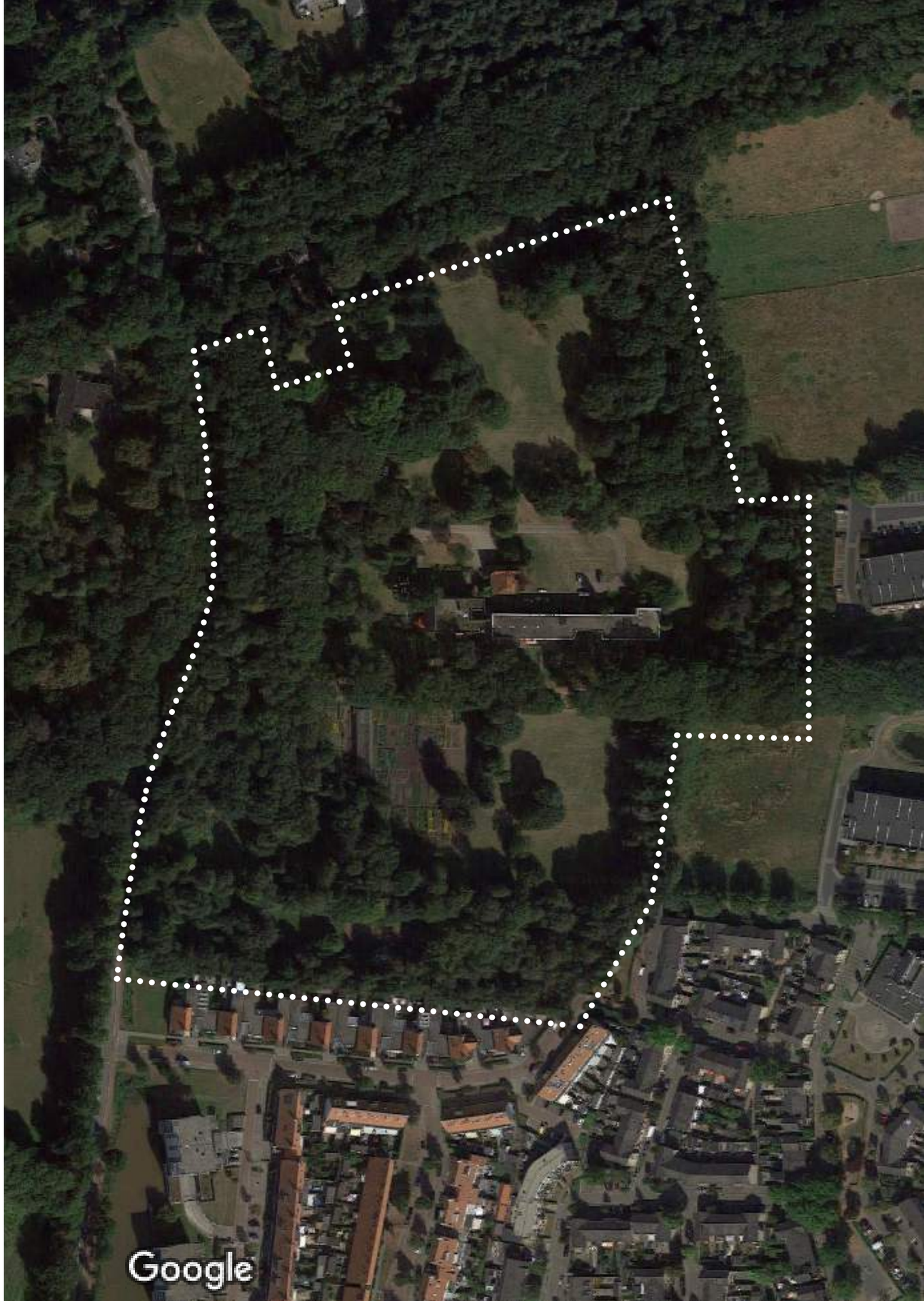
040 296 33 96
info@faamarchitects.nl
www.faamarchitects.nl

Met een bijdrage van:

Van Helvoirt Groen

013 540 8200
bert@shft.nl
www.vanhelvoirtgroenprojecten.nl

Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgever en uitvoerende partijen en zonder naam- en bronvermelding.
Voor gebruikte bronnen is getracht de bron te vermelden en auteursrechten te respecteren. Mocht in dit document iets niet juist zijn vermeld, dan kunt u dat ons laten weten, zodat alsnog de juist bronvermelding kan worden opgenomen.
De informatie in dit document is met uiterste zorgvuldigheid samengesteld. Aan de inhoud hiervan kunnen geen rechten worden ontleend. De opdrachtgever en adviseurs wijzen alle aansprakelijkheid door onvolledige of onjuiste gegevens in dit document van de hand.

INLEIDING

**Kloostergoed Theresia is een plek waar je bij het betreden je direct bewust bent van de bijzondere eigenschappen van het landschap.
De groenkwaliteit, de rust, de zorgzaamheid van gebruikers, de weloverwogen omgang met de natuur en het belang van persoonlijk en collectief welbevinden. Het is daarmee zowel een gelaagde plek met veel historie als een plek met waarde voor de toekomst en een bijdrage aan 'het grotere goed'.**

Basiskapitaal

wat in het gebied aanwezig is (geweest)

Op het kloostergoed is al een zekere gemeenschap aanwezig. Dit maakt duidelijk dat er een 'lange ontwikkellijn is', een historie die al veel ouder is dan onze aanwezigheid. Daarom vermijden we 'hit and run' ingrijpen en gaan we voor een ontwikkeling door de tijd heen. Door in gesprek te gaan komen we er achter hoe de gemeenschap functioneert en ontdekken we de werkelijke waarde van de plek. Een waardevol (sociaal) basiskapitaal.

Eigenaarschap

Voedsel

Natuurinclusief

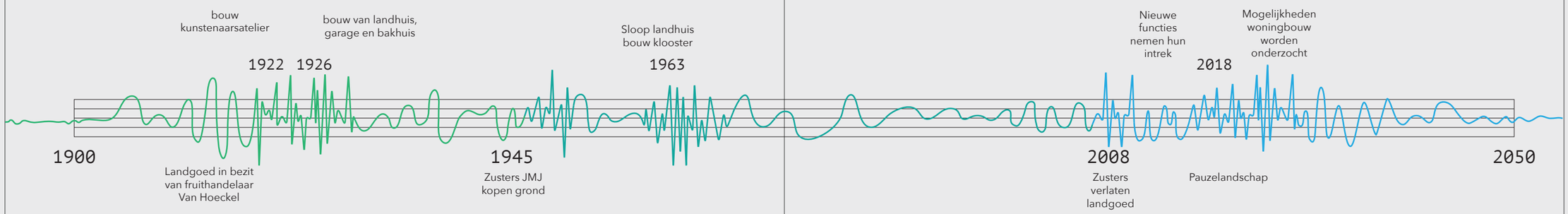
Zorg, gezondheid en welbevinden

Gemeenschap(szin)

Bewustzijn van de plek

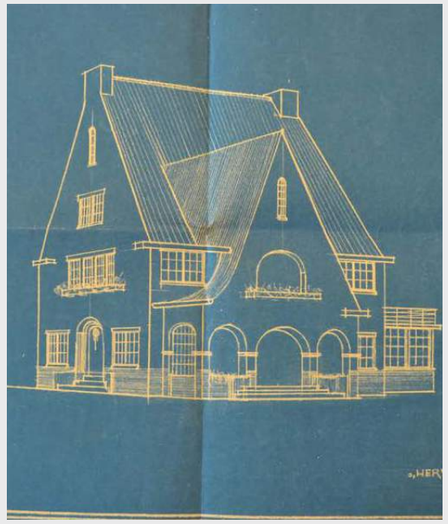

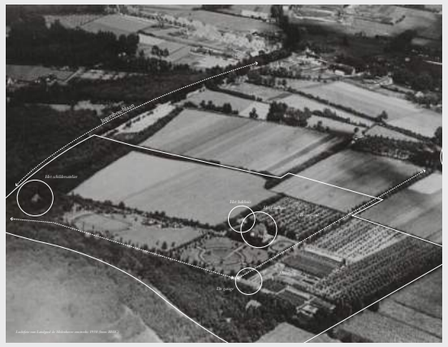
De mensen

en de plek

1. Verleden: Het Landgoed

Eerst de plek en de mensen leren kennen en dan pas plannen maken.

2. Verleden: Het Kloostergoed

Een locatie waar het lijkt alsof de tijd heeft stilgestaan. Tot 2008 hebben daar ruim 60 jaar nonnen gewoond en dat merk je aan de serene sfeer in het park.

3. Heden: Pauzelandschap

Het is een prachtig gelegen plek waarin kinderen zichzelf kunnen ontwikkelen tot kleine mensen met respect en gevoel voor natuur, landschap, dieren, water en de seizoenen.

4. Toekomst: De Herontwikkeling

Groenten en bloemen worden kleinschalig geteeld, zonder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Eigen bijen zorgen voor de bestuiving, kippen zetten onkruid en groenteresten om.

De indeling van de tuin is zodanig dat er een ruime wisselteelt kan plaats vinden, alles omzoomd en afgewisseld met bloemen van verschillende soorten. Dit verhoogt de diversiteit aan planten en trekt verschillende insecten en vogels aan.

5. Toekomst: Gebruiksfase

Er is behoefte aan ‘samenleven’, niet als commune maar meer omkijken naar elkaar en soms zaken samen regelen.

VISIE
EN GEBIEDSCONCEPT

Een verzorgende plek met een gemeenschap. Zo rijk, puur en elegant als een natuurlijk ecosysteem. Met een boeiende historie, met jong en oud, met regeneratieve natuur, stress-verlagend en het delen van een leefomgeving met maximale schoonheid. Daarmee wordt Theresiapark een plek die klaar is voor de toekomst.

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

De vier

Kernwaarden

De kwaliteiten van het kloostergoed
Kloostergoed Theresia is een plek waar je bij het betreden direct bewust bent van de bijzondere eigenschappen van het landschap. De groenkwaliteiten, de rust, de zorgzaamheid van gebruikers, de weloverwogen omgang met de natuur en het belang van persoonlijk en collectief welbevinden. Eigenschappen die zeer welkom zijn in de huidige tijd. Het is daarmee zowel een gelaagde plek met veel historie als een plek met waarde voor de toekomst en een bijdrage aan 'het grotere goed'. Het op eigentijdse manier continueren van deze eigenschappen in een nieuwe leefomgeving is daarom ons doel. Hiermee pakken we de verantwoordelijkheid om met de ontwikkeling van het Kloostergoed een antwoord te geven op tal van maatschappelijke opgaven: het verlies van biodiversiteit, de individualisering en toenemende eenzaamheid en de scheiding tussen de haves en have-nots.

Vanuit de kernwaarden van het bestaande
Kloostergoed en de aanwezige landschappelijke kwaliteiten zijn wij gekomen tot 4 verschillende type bouwstenen, die op een vanzelfsprekende manier zijn ingebed om het landschap ruimtelijk te ervaren.

Klooster
Centraal in het gebied ligt het Klooster, een combinatie van verschillende woonvormen en -segmenten in een ensemble van gebouwen.

Bosrand
Aan de parkachtige noordzijde zijn vrijstaande woningen ingeschoven in de Bosrand. Door deze strategische plaatsing ontstaat er een gevarieerde ruimtelijke beleving: enerzijds het lommerrijke karakter van het bos en anderzijds de weidsheid van het uitzicht over het park. Met de bouw van woningen wordt de natuurlijke opbouw van de boszoom verbeterd.

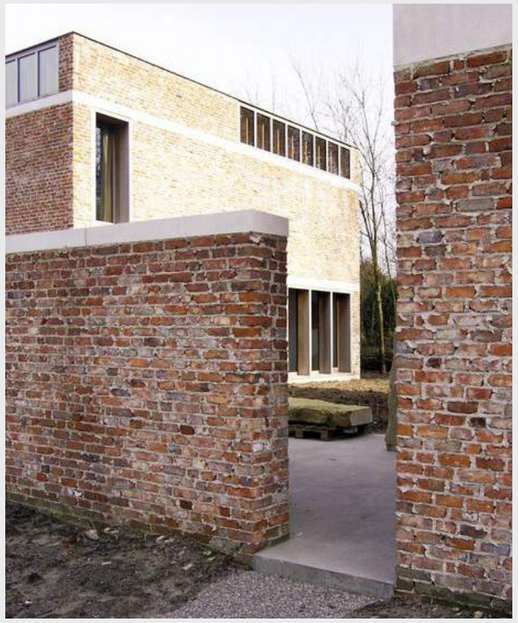
Moestuin
In de open kamer ten zuiden van het klooster wordt een verrassende configuratie van rijwoningen opgenomen. De randen van de kamer worden, geinspireerd op de vroegere productietuin van het klooster, volgens het concept van permacultuur beplant.

De Poel en voorzieningen
Op een aantal plekken binnen het plan landen bijzondere functies. In een open kamer bij de poel ontstaat een kleinschalig woonveld met ruime woningen. In
zorg en kinderdagopvang

Groeiend landschap met een gezonde wisselwerking tussen mens en natuur

Het landgoed vormt een ecosysteem waar de mens al meer dan 100 jaar aan sleutelt. Eigenlijk hebben we het landgoed maar tijdelijk in bruikleen. Laten we er dan ook goed voor zorgen. Op het kloostergoed wordt gestreeft naar een gezonde wisselwerking tussen mens en natuur. Het gebied heeft een gezonde water-, energie- en groenbalans, gebruikte materialen doen geen afbreuk aan het ecosysteem en het landschap wordt in een duurzaam en aantrekkelijk nalatenschap aan toekomstige generaties doorgegeven. De relatie met de natuur vindt ook een uitwerking in de 'ervaring' van de ruimte, de omgeving en het gebouw. Hoe beleef je het, wat zie je en hoe voel je je. Natuurlijke aspecten als zicht op groen, de ervaring van seizoenen, voldoende buitenruimte en het gebruik van natuurlijke materialen die de lokale ecologie weerspiegelen.

Het vieren van de schoonheid van de plek

Het landgoed is een bevoorrechte plek. Al meer dan een eeuw enigzins verscholen. De geschiedenis en aanwezige ingrediënten gebruiken we bij het vormgeven van een bijzondere, gezonde, prettige en mooie woonomgeving. Een omgeving die de gedeelde identiteit kan vormen voor de bewoners. De schoonheid zorgt ook voor zorgzaamheid om het grotere goed te behouden en voor de bewustwording van het effect van eigen handelen op de leefomgeving.

Een aandachtig verbonden gemeenschap

Op dit moment is er in het gebied al sprake van een zekere gemeenschap. Mensen van allerlei 'pluimage' komen hier samen. Ouderen maken er een wandeling. Kinderen van de kinderopvang slapen buiten in tentjes. Vrijwilligers uit de buurt werken in de moestuin en anderen vinden er weer hun dagbesteding. De positieve energie die reeds aanwezig is nemen we als sociaal kapitaal in het ontwikkelingsproces. Een verbonden gemeenschap zorgt voor persoonlijke ontwikkeling, voor omkijken naar elkaar en sterke (ver)banden. Niet als verplichting, alles gaat uit van vrije wil en van doen wat iemand wil of kan.

Een rijke en verzorgende plek voor mens en natuur

Het landgoed vormde ooit het besloten buitenverblijf van de Zusters JMJ. Zij kwamen hier voor rust, bezinning en ontspanning. Vandaag de dag gebruiken het kinderdagverblijf en de moestuin de plek voor dezelfde rust, beweging en ontmoeting. Theresiapark is met recht een verzorgende plek, zowel fysiek als mentaal. Hieruit putten we op eigentijdse wijze inspiratie om een gezonde omgeving te creëren die het welzijn en de gezondheid van mens en milieu beschermt en optimaliseert. Het is ook een plek waar de menselijke ervaring centraal staat. Unheimische ruimtes, brede wegen, grote parkeervlaktes of bijvoorbeeld afgesloten private kavels zonder dat je je buren hoeft te kennen komen dan ook niet voor.

De eerste

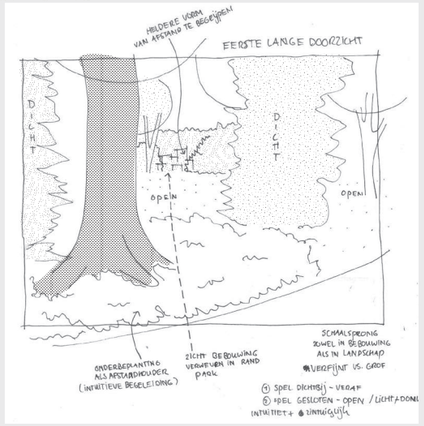
Wandeling

De eerste wandeling op het terrein maakt je bewust van de kwaliteiten. Vanuit die ervaring zijn we gaan ontwerpen. Kijkend en luisterend naar de plek. Om het bijzondere 'eigen' karakter te behouden, om fijnzinnig de bebouwing in te weven en op de juiste plekken te investeren in groen. Of door ergens juist 'niets' te doen.

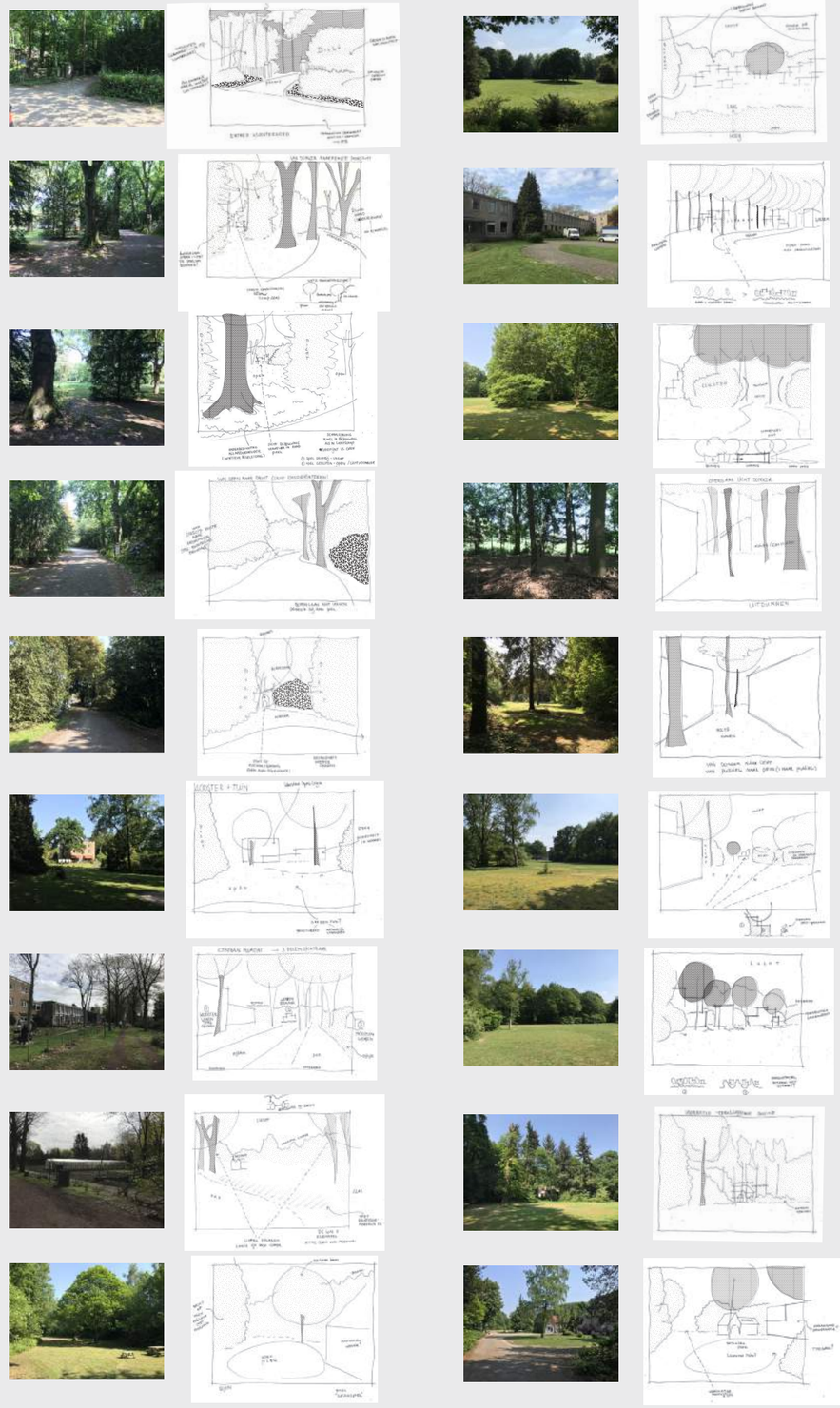

stap 1 bestaand

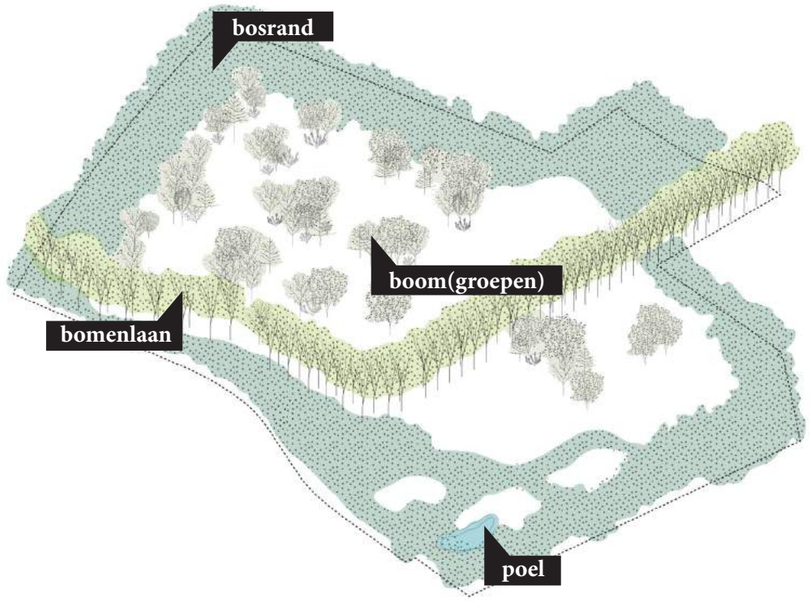

stap 2 analyse en uitwerking

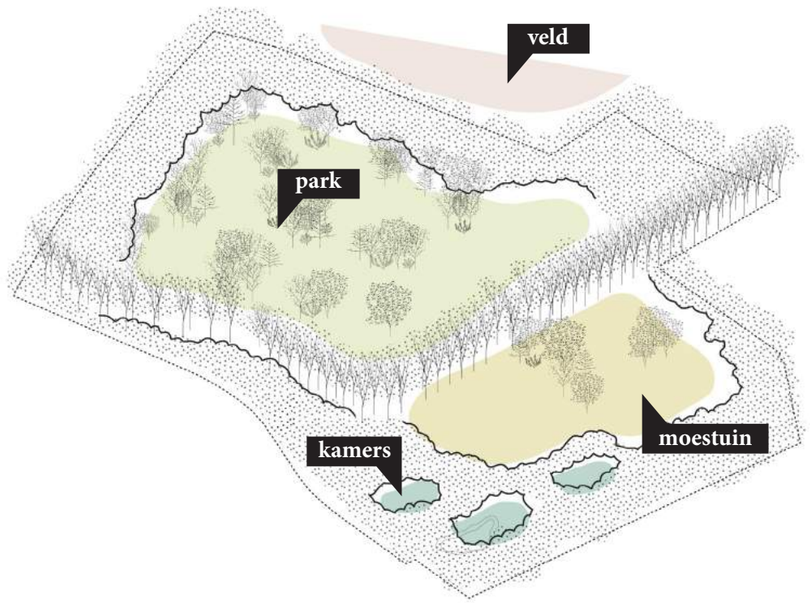

Ruimtelijk

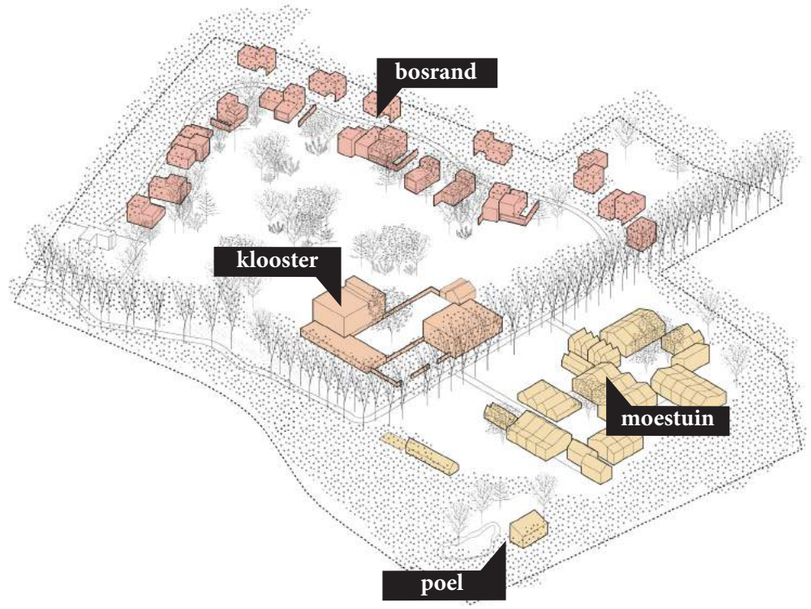
Concept

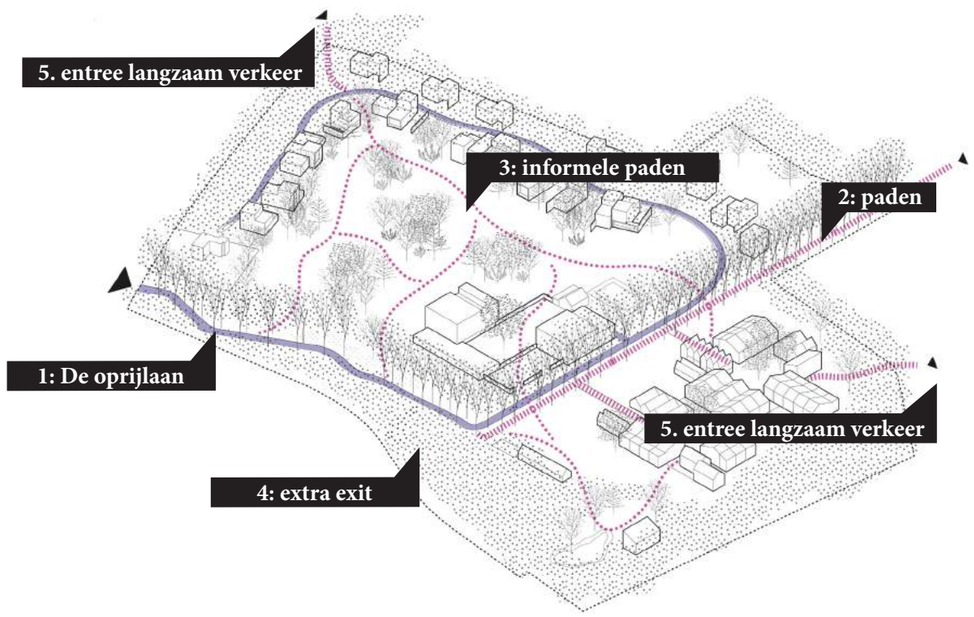
1 Landschappelijke dragers

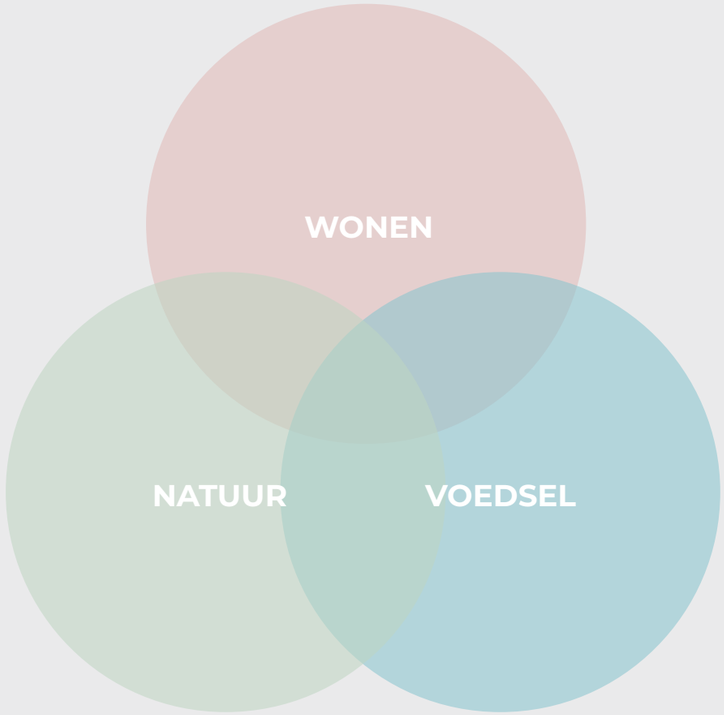
2 Ruimtes

3. Bouwstenen

4 Routing

Duurzaamheidsconcept

Wonen, natuur en voedsel

Wonen, natuur en voedsel zijn in onze huidige maatschappij gescheiden domeinen. In de onstaansgeschiedenis van het Kloostergoed waren deze domeinen juist gekoppeld. We geloven dat het herstel en de versterking van deze koppeling veel meerwaarde levert voor deze plek; het zorgt voor een gezonde en prettige leefomgeving. Maar het zorgt ook voor een ultieme beleving van deze geliefde plek.

Die koppeling herstellen vraagt wel om een andere manier van denken en doen. Daarvoor hebben we een traject nodig die onze ambities helpt realiseren. Het traject noemen we 'regeneratief ontwerpen'.

Het ontwerp versterkt het contact tussen mens en natuur door elementen van de natuur te verwerken in de gebouwde omgeving. Op allerlei schaalniveaus.

De ervaring van de landgoed-kwaliteit: geen enclave, wel besloten ervaring en introverte ligging.
De dichte rand blijft behouden.
Kortom: functioneel verbonden maar ruimtelijk besloten.

Het landgoed heeft een vorm van 'onbekendheid' zoals in de natuur: de belofte van verrassing door dieper in de omgeving te willen trekken. Dit draagt bij aan de natuurlijke beleving van de plek.

Een wandeling op het landgoed vormt een dynamische boeiende ruimtelijke ervaring: licht-donker, open-gesloten, ver-dichtbij, vrij-begrensd.

Waardevolle en boeiende betekenissen uit het verleden zijn afleesbaar.Bijvoorbeeld de aanwezigheid van het kloostergebouw of de schuren en kassen van de moestuin.

Op het kloostergoed ervaar je natuurlijke systemen: de bewustwording van natuurlijke processen en seizoens-gebondenheid. Auditieve, tastbare, geur of smaak stimuli verwijzing naar de natuur en levende processen.

Een natuurlijke balans tussen complexiteit en orde. Niet volledig door en-door georganiseerd maar ruimte voor toeval en eigenaarschap van de open ruimte.

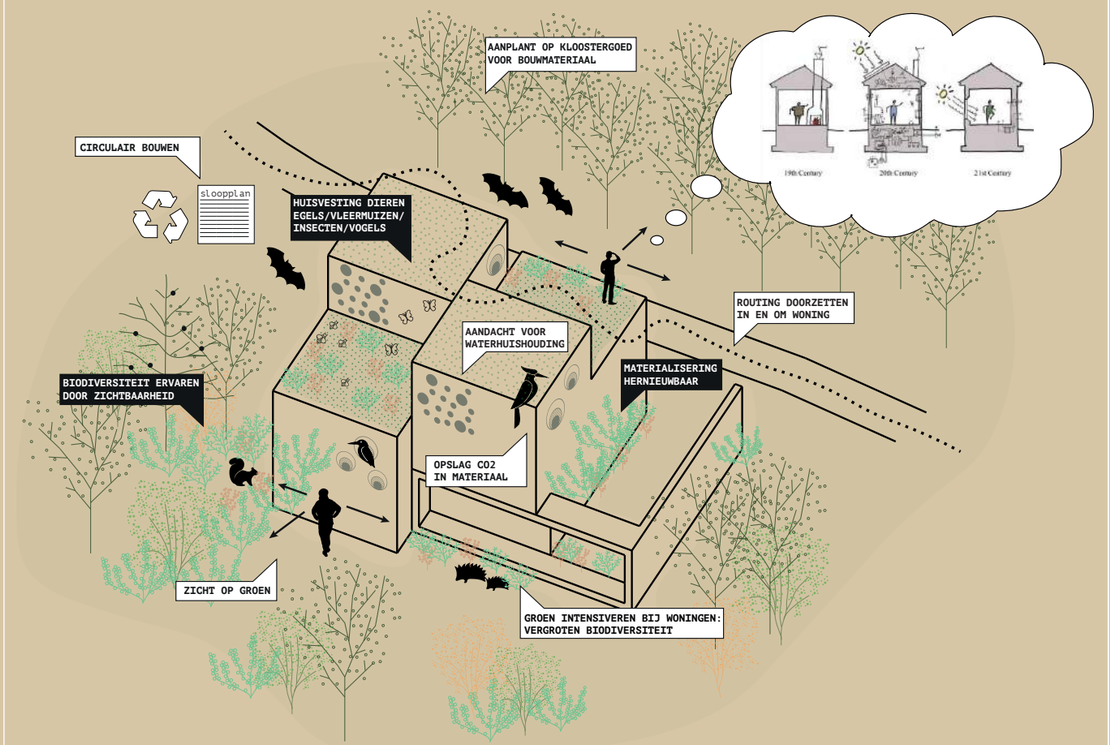
Met de toevoeging van rood een verrijking van het landschap mogelijk maken op het gebied van natuurwaarde en ecologie.

Van groen naar rood. Positie, bebouwing, grootte van massa's, bewuste leegte en oriëntatie komen voort uit de ruimtelijke ervaring van het landgoed.

De overgang van privé naar openbaar is zacht, en onderdeel van de architectuur of van de natuur en biedt privacy voor de bewoners.

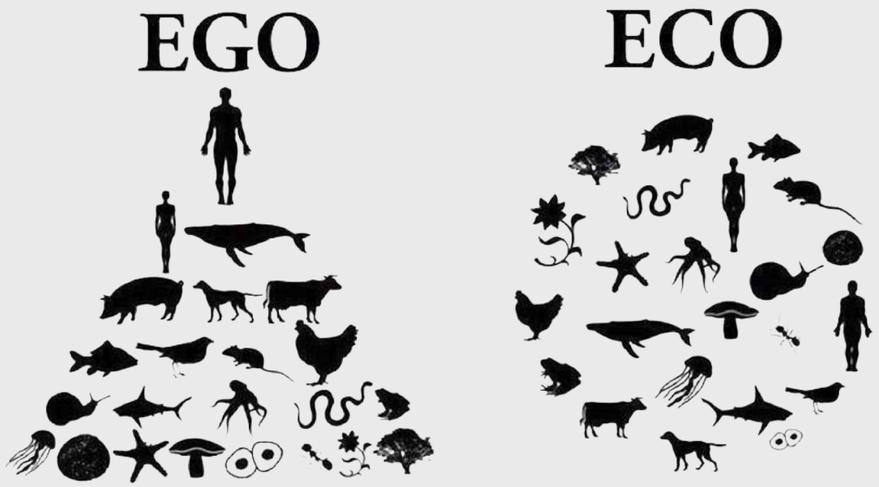

REGENE-RATIEF

ONTWERPEN

We beogen een ontwikkeling waar natuur en landschap voor flora, fauna en mens in een duurzaam en aantrekkelijk nalatenschap aan toekomstige generaties wordt doorgegeven. Daarom zetten we in op regeneratieve natuur: het herstellen, opnieuw laten groeien van de natuur. Hiermee gaan we verder dan het enkel in stand houden van de natuur.

Middels een zorgvuldige werkwijze zijn bestaande waarden en opgaven met betrekking tot ecologie in kaart gebracht om vervolgens op locatie de bebouwing nauwkeurig in te passen met respect voor deze waarden.

Naar een gezond
ecosysteem

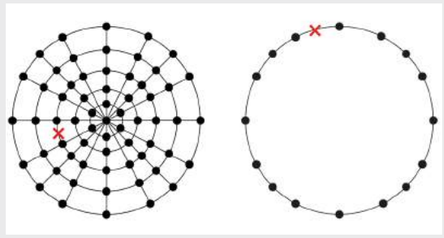
Van EGO naar ECO
De mens is zichzelf de afgelopen eeuwen steeds meer gaan zien als superieur boven al het andere leven op aarde. De afgelopen decennia is gelukkig steeds meer het inzicht ontstaan dat de mens niet bovenaan het ecosysteem staat maar er net als al het andere leven op aarde, een onderdeel van is.
Ook in het traditionele natuurbeheer werd vaak één soort bovenaan de piramide geplaatst. Met veel beschermde soorten gaat het daardoor de afgelopen jaren beter.

De algemene en zeer algemene soorten zijn echter niet beschermd en daardoor de afgelopen decennia min of meer vergeten. Hoewel deze soorten nog steeds algemeen zijn is hun populatie gekelderd. Bij de inrichting van Kloostergoed Theresia willen we optimaal inspelen op de behoefte van deze algemene soorten. Kortom, van een piramidemodel naar een systeemmodel.

Ecosystemen
Alle planten en dieren zijn aan elkaar verbonden. Een gezond ecosysteem kent een hoge diversiteit en dynamiek en daardoor een heleboel verbindingen. Wanneer één verbinding wegvalt, door bijvoorbeeld een ziekte of plaag, vangen de andere verbindingen dit op. Dit maakt een ecosysteem krachtig en weerbaar.

Doordat de mens steeds meer is gaan regiseren zijn veel ecosystemen enorm aangetast. Veel verbindingen zijn verdwenen. Dat wil zeggen dat als één verbinding wegvalt het ecosysteem niet langer weerbaar genoeg is om dat op te vangen. Hierdoor raakt de natuur haar balans kwijt. Een goed voorbeeld daarvan is de eikenprocessierups.

In een gezond ecosysteem zijn dynamiek en diversiteit de sleutelwoorden. Hoe meer dynamiek en diversiteit er is, hoe weerbaarder het ecosysteem.

Kloostergoed Theresia
De gedachtegang van een een weerbaar en robuust ecosysteem creëren vormt het hoofdoel bij de herinrichting van Kloostergoed Theresia.

Hoe doen we dat op hoofdlijnen? We kijken eerst welke natuurwaarden het terein nu al heeft. Welke soorten komen er nu voor? Welke soorten passen bij de omgeving? Hoe is de beplanting opgebouwd? Is er sprake van verstorende factoren? Welke logische en eenvoudige verbindingen ontbreken er? De antwoorden op deze vragen vormen het uitgangspunt bij het ontwerp.
We zetten hierbij niet enkel de beschermde soorten centraal maar proberen juist ook in te spelen op alle algemene soorten die de afgelopen decennia in de vergetelheid zijn geraakt.

Theresia is een voormalig landgoed. Op landgoederen werden oorspronkelijk veel uitheemse planten toegepast. Veel van deze exoten verstoren verbindingen in het ecosysteem of maken deze zelfs onmogelijk.

De bosranden zijn hiervan een voorbeeld. De bomenetage wordt gedomineerd door gewone esdoorn en Amerikaanse eik. De zaailingen hiervan nemen zoveel licht weg op de bodem, dat de ontwikkeling van inheemse soorten zoals zomereik stopt.

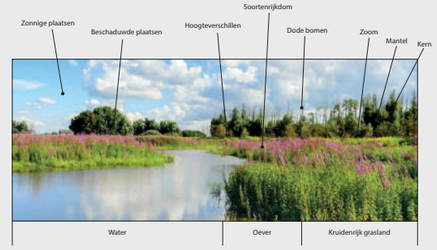
Actief beheer
Actief beheer van deze soorten zorgt ervoor dat inheemse soorten weer de ruimte krijgen. Een goed beheer is de sleutel tot succes. Door goed en anders te gaan beheren zijn grootschalige ingrepen vaak niet eens noodzakelijk. Geduld is de key.

Om tot een goed beheer te komen is het belangrijk dat voor alle natuurdoeltypen in het plangebied een einddoel wordt opgesteld.

Het onwikkelingsbeheer bestaat uit de stappen die nodig zijn om van de nulmeting tot het gewenste einddoel te komen. Wanneer het einddoel is bereikt gaat het ontwikkelingsbeheer over in instandhoudingsbeheer.

In onze stedelijke omgeving is een milieu ontstaan waar onze inheemse planten en soorten niet altijd optimaal meer op in kunnen spelen. Op deze plekken is het soms goed om te kiezen voor exoten die beter op de barre omstandigheden van een stedelijk milieu in kunnen spelen.

Bodem
Het bodemtype in het plangebied bestaat overwegend uit leem- en voedselarme zandgronden. Dergelijke zandgronden kennen van oudsher een grote soortenrijkdom. Ander beheer op Kloostergoed Theresia leidt er al snel toe dat veel van de soorten die oorspronkelijk op dergelijke gronden voor kwamen weer verschijnen.

Een natuurlijke esthetiek
Onze ouders en grootouders hebben ons geleerd wat ‘netjes’ is als het gaat om de buitenruimte. Netjes is een zwart aangeharkte grond, schone boomspiegels, bomenlanen bestaande uit dezelfde soorten etc.
Naar deze maatstaven hebben we onze buitenruimte de afgelopen jaren ingericht en beheerd. We zijn de natuur en het “gezond boerenverstand” daarbij uit het oog verloren. Een bekend antwoord op de vraag waarom we dingen in de buitenruimte nu op een bepaalde manier doen luidt dan ook vaak: “omdat dat netjes is”!

In deze door onszelf gecreëerde ecosystemen is de balans weg en de diversiteit en dynamiek verdwenen met als gevolg dat de populaties van algemene soorten in aantallen zijn gekelderd en dat ziekten en plagen ons teisteren. Voor herstel moet het idee over “schoonheid” veranderen. We moeten weer in gaan richten en gaan beheren met ons gezond boerenverstand.

Inspiratie uit 5

ECO-concepten

Permacultuur
Permanente agricultuur. meewerken met de natuur. iets doen en goed kijken wat er gebeurt. Alles is op een of andere manier productief, of geeft opbrengst.

Voedselbossen
Onderhoudsarme, plantaardige voedselproductie op basis van bosecosystemen. verschillende soorten vormen een veelvoud van lagen, zodat ze een habitat vormen gelijkend op een bos.

Herstellende landbouw
De bodemstructuur opbouwen, het water goed vasthouden, diverse soorten door elkaar en geen eenjarige varianten zodat de bodem niet te vaak opnieuw bewerkt hoeft te worden

Silvopasture
Integreren van bomen, forage en vee, op een wederzijds voordelige manier. toename van productiviteit door gelijktijdige productie.

Masanobu Fkuoka
Niet ploegen, bemesten of snoeien. Weglaten en bekijken wat je nog wel moet doen.

Een zorgvuldige

Werkwijze

Het plaatsen van bebouwing in een gebied met natuurwaarde zal altijd zorgvuldig moeten geschieden. Vanuit de bestaande natuurwaarde zijn locaties gekozen voor de bebouwing. Met het plaatsen van de bebouwing wordt natuur regeneratief ontwikkeld en aangevuld. De locaties zijn vervolgens in het veld uitgezet. In samenwerking tussen disciplines (ecologie, ontwerp, ontwikkelaar) zijn de locaties verfijnd tot de defintieve afmetingen en plek.

1. Inventarisaties en rapporten

2. Eerste planopzet

3. Uitzetten piketpaaltjes

4. Prioriteren en afwegen

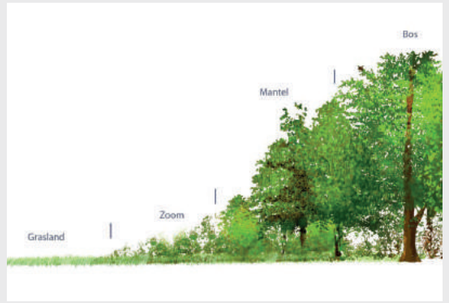
5. Tweede planopzet

De bosrand

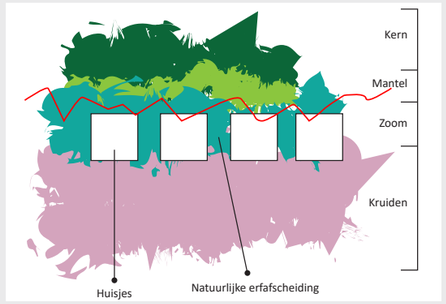
A. Inventarisatie

Het vertrekpunt van het regeneratief ontwerpproces zijn de onderzoeken met betrekking tot flora- en fauna. Een goed inzicht in de bestaande waarde en de staat van het groen helpt ons de juiste keuzes te maken. De belangrijkste items zijn op de plattegrond aan de rechterzijde.

B. Ecologisch principe

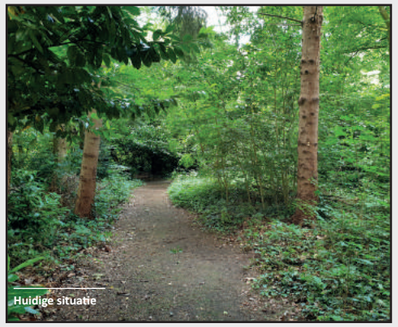
Dynamiek terugbrengen in de opbouw van de bosrand. De mantel en zoom ontbreken in de huidige situatie nagenoeg.

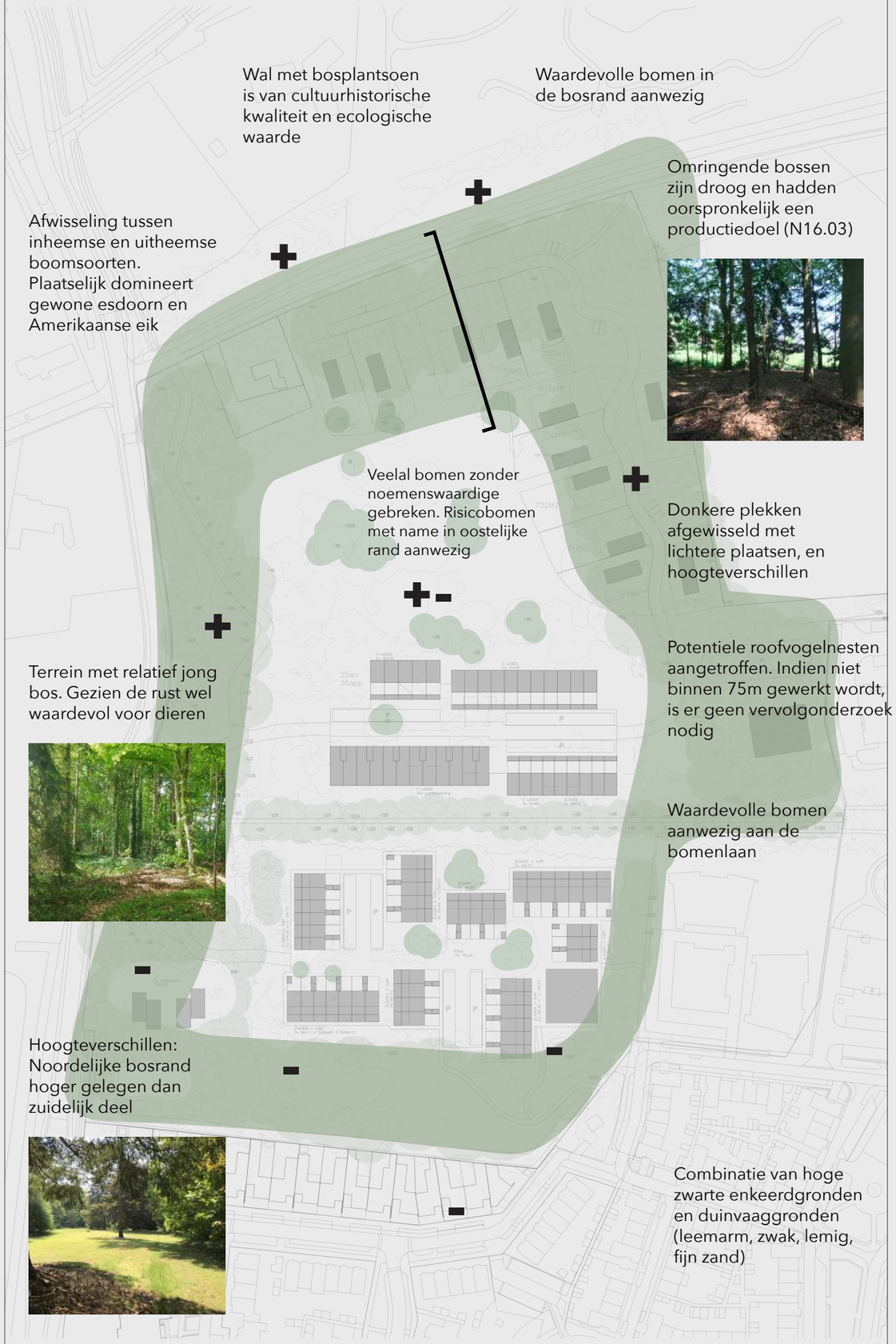
Harde, plotselinge overgangen vormen een barrière voor flora en fauna. Het doel is om weer gelaagdheid en geleidelijkheid aan te bregen in de bosrand ten noorden van het klooster. De woningen worden een ingepast onderdeel van de mantel en zoom.

De bosrand

C. Ruimtelijke principe

Bestaand profiel

Totaal van bosrand is tussen de 1 en 1,5 maal de boomhoogte (20-40 meter)

Rich in species!

Natuurlijke erfafscheidingen, niet gebouwd

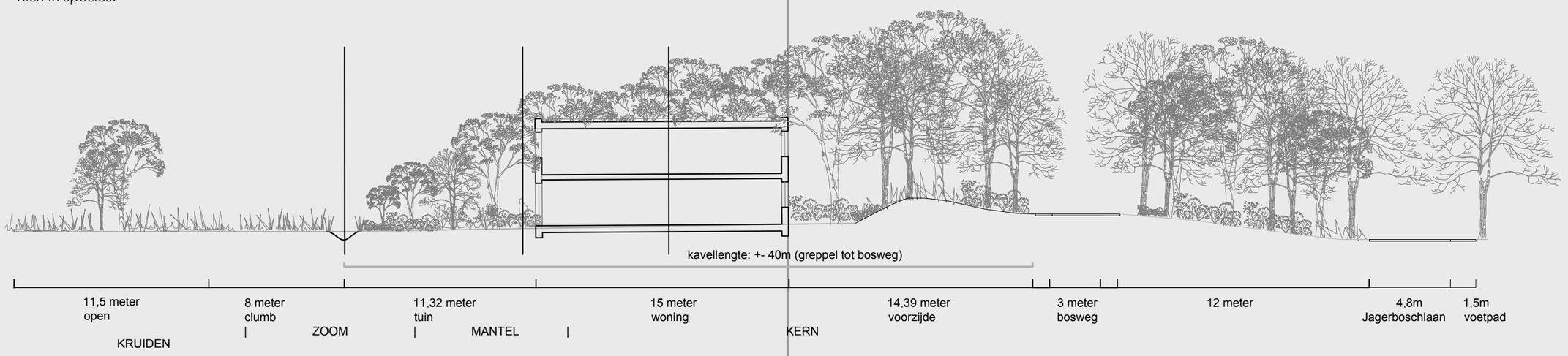
Eigendomsgrens kavel tpv greppel

Daklandschap op woningen

Groen intensiveren bij woningen (gevel, dak) en aandacht voor waterhuishouding

Struweel: sheltered gevoel + kruidenlaag op plekken met licht

Struweel: sheltered gevoel & afsluiting van omgeving

Concept profiel

Mogelijkheid speelelementen

Ruigtekruiden. kan een hoogte bereiken van 1,5 meter

Greppel met ecologische functie. automatisch andere vegetatie

Zoom met middelhoog struweel (de basis tot 3 meter), geven privacy maar ook zicht op veld

Struik- of hakhout zone. De mantel kan een hoogte bereiken van 10 meter

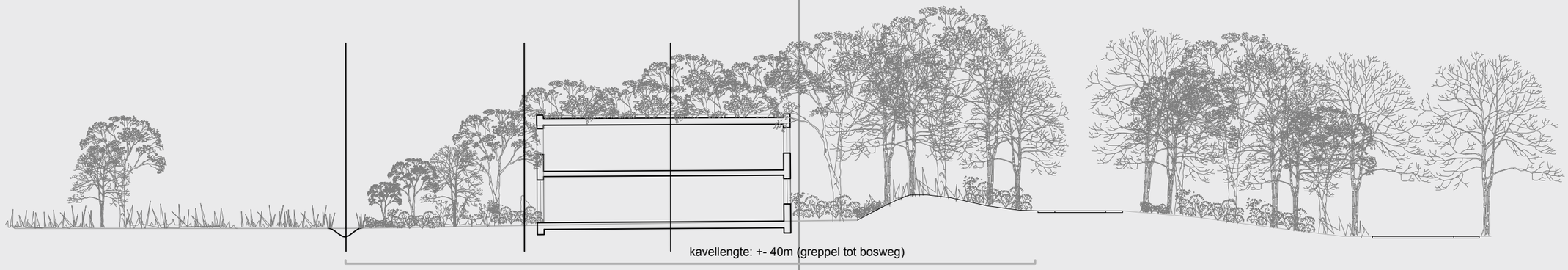
Uitgangspunt: minimale verharding (bijvoorbeeld 3 meter + 1 meter halfverhard aan bijde zijdes?)

Type bepalen adhv effect op wortels

De bosrand

D. Soorten

Kruiden

Doel
Een soorten-, bloem- en kleurrijke vegetatie die ondersteuning biedt in de biodiversiteit, als leef- en foerageergebied, in het bijzonder ten behoeve van de insectenpopulatie en die met minimale inspanningen en beheerkosten duurzaam in stand te houden is. Eén en ander met als doel weer te komen tot een robuust, veerkrachtig en weerbaar ecosysteem dat inspeelt op de lokale omstandigheden en minder gevoelig is voor ziektes en plagen.

Wat hebben we nu?
Vegetatie die oorspronkelijk werd beheerd als gazon. De droogte van de afgelopen twee jaar in combinatie met een extensiever maaibeheer heeft reeds geleid tot een toename in kruiden en een afname in grassen.

Bestaande soorten
- Enkele solitaire, voornamelijk exotische boomsoorten

- Geen solitaire struiken in de kruidenvegetatie

- Gewoon struisgras, schapenzuring, gewone hoornbloem, kluwenhoornbloem, speerdistel, kleine ooievaarsbek, zachte ooievaarsbek, duizendblad, gewone brunel, gewoon biggenkruid, gestreepte witbol, Engels raaigras, veldbeemdgras, straatgras, gewoon varkensgras, paardenbloem en kruipende boterbloem

Gewenste soorten
- Hier en daar een solitaire boom, enkel bestaande bomen handhaven. geen nieuwe bomen aanplanten

- Hier en daar solitaire, inheemse, bloeiende struiken zoals meidoorn of sleedoorn

- Duizendblad, gele morgenster, gewone brunel, gewone margriet, gewone rolklaver, gewone veldbies, gewoon biggenkruid, gewoon reukgras, glad walstro, grasklokje, hazenpootje, jakobskruiskruid, knoopkruid, middelste teunisbloem, muizenoor, peen, reigersbek, reukeloze kamille, rode klaver, schapenzuring, scherpe boterbloem, sint-janskruid, smalle weegbree, stalkaars en veldzuring

Bosrand

Doel
Geleidelijke en natuurlijke overgang van open gebied naar boskern. Een zo compleet en weerbaar mogelijk leefgebied creëren voor zoveel mogelijk (voornamelijk algemene) planten en dieren. De te realiseren woningen vormen een logisch en geleidelijk onderdeel van de mantel- en zoomvegetatie.

Wat hebben we nu?
Bestaand bos met een harde overgang naar gras-/kruidenvegetatie. De mantel/zoom ontbreekt op de meeste plekken.

Bestaande soorten
- Noorse esdoorn
- Gewone esdoorn
- Zomereik
- Amerikaanse eik
- Fluweelboom

- Amerikaanse vogelkers
- Laurierkerks
- Krent
- Gewone braam

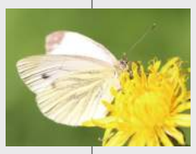
- Ontbreekt nagenoeg, op enkele plekken ruigtesoorten zoals kropaar, zeven-blad en brandnetel

Gewenste soorten
- Nagenoeg geen boomvormers, sporadisch mag een (dode) boom blijven staan

- Lijsterbes (30%)
- Vuilboompje (30%)
- Ruwe braam, hondsroos, mei-doorn, gele korn-oelje, sleedoorn (op lichte plaatsen, 35%)
- Gewone hazelaar en inlandse vogelkers (tegen bosrand, 5%)

Ruigtekruiden in de zoom zoals:
- Vingerhoedskruid
- Look-zonder-look
- Stinkende gouwe
- Bosandoorn
- Grote brandnetel
- Fluitenkruid
- Dag- en avond-koekoeksbloem

Bos

Doel
Gesloten bos met de nadruk op inheemse, streekeigen soorten (diversiteit en dynamiek).

Wat hebben we nu?
Gevarieerd bos dat wordt gedomineerd door exoten, met name esdoorn en Amerikaanse eik. Inheemse soorten zoals zomereik en ruwe berk kunnen de exoten nauwelijks beconcurreren waardoor deze verdwijnen. Zaailingen van esdoorn, Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers nemen veel licht weg van de bodem waardoor inheemse soorten zich niet kunnen vermeerderen. Ook de wintergroene laurierkers ontmeemt jaarrond veel licht. In de praktijk is zichtbaar dat onder laurierkers zich nagenoeg geen andere soorten vestigen.

Bestaande soorten
- Zomereik
- Amerikaanse eik
- Noorse esdoorn
- Gewone esdoorn
- Gewone beuk
- Douglasspar
- Grove den

- Laurierkers
- Gewone hulst
- Taxus
- Gele kornoelje
- Amerikaanse vogelkers
- Lijsterbes

- Ontbreekt nagenoeg, op open plekken klimop

Gewenste soorten
- Zomereik (60%)
- Ruwe berk (30%)
- Gewone beuk (10%)
- Overige, enkele exoten en naaldbomen (10%)

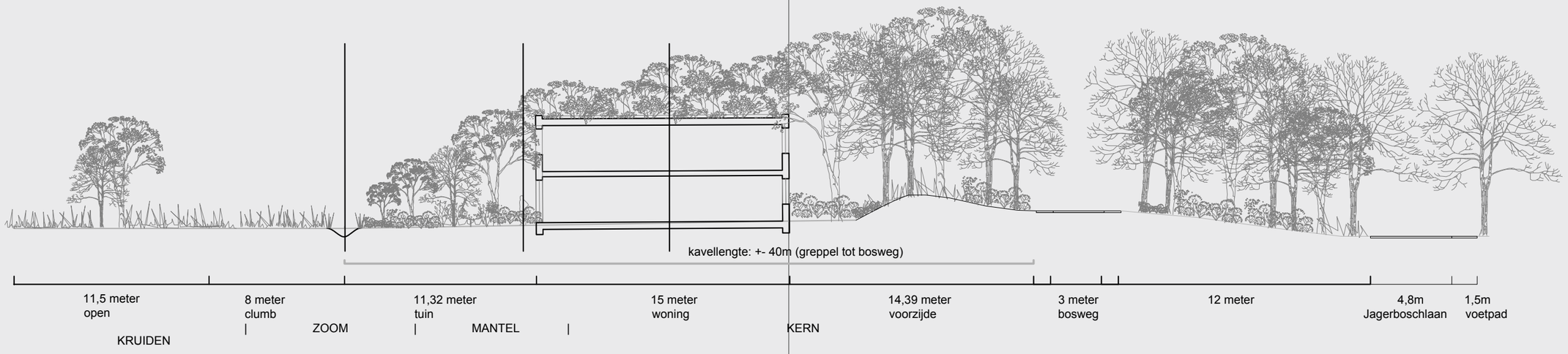
- Gewone hulst
- Taxus
- Lijsterbes
- Vuilboompje

- Daar waar voldoende licht op de bodem valt: (eerste jaren) look-zonder-look, stinkende gouwe, bosandoorn en dagkoekoeksbloem, (daarna) gewone salomonszegel, dalkruid, Lelietje-van-dalen, speenkruid, witte klaverzuring en bosanemoon.
- Elders: klimop en ruigtesoorten zoals pijpenstrootje en bochtige smele

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

De bosrand

E. Beheer

Kruiden

Verschralen van de uitgangssituatie. Hoe voedselarmer het systeem, hoe meer soorten.

Vanaf heden het maaibeheer aanpassen naar één keer per jaar maaien en afvoeren, in november wanneer de gemiddelde dagtemperatuur minder dan 10 graden Celsius bedraagt. Om sneller tot het gewenste einddoel te komen is het mogelijk om het gebied in te zaaien met gebiedseigen, inheemse, autochtone soorten.

Zoom

Op deze plekken eens in de 2 tot 5 jaar gaan maaien (gefaseeerd) en afvoeren buiten het groeiseizoen. Houtige gewassen in de zoom verwijderen.

Mantel

Dunnen van de huidige bosrand ten behoeve van de woningen. Weghalen van Amerikaanse vogelkers, Noorse en gewone esdoorn, laurierkers, klimop en fluweelboom. Inheemse soorten in de mantel zoveel mogelijk sparen. Er gaat een rand van circa vijf meter van het bestaande bos weg (ongeveer tot aan de eerste solitaire bomen). Daarna de mantel aanplanten in eerder genoemde soortendichtheid. Diepte mantel circa 15 meter. Mantel vormt de natuurlijke afscheiding tussen de woningen. Breedte van de mantel tussen de woningen is een compromis. Uitgangspunt is om tenminste een breedte van 12 tot 15 meter te hanteren (drie uitgegroeide struiken naast elkaar).

Kern

Toekomstbomen aanwijzen: dit zijn bomen die onderdeel uitmaken van het eindbeeld. Elke vijf jaar hier en daar wat exoten weghalen. De geplande weg zo leggen dat overwegend exoten verdwijnen. Dunningsronde elke vijf jaar herhalen. De geplande weg zoveel mogelijk over de bestaande padenstructuur aanleggen. In de struikenetage alle ongewenste soorten in één werkronde weghalen. Eén keer in de drie jaar herhalen.

De parkzone

A. Inventarisatie

Het vertrekpunt van het regeneratief ontwerpproces zijn de onderzoeken met betrekking tot flora- en fauna. Een goed inzicht in de bestaande waarde en de staat van het groen helpt ons de juiste keuzes te maken. De belangrijkste items zijn op de plattegrond aan de rechterzijde.

B. Ecologisch principe

Doel is een soorten-, bloem- en kleurrijke vegetatie die ondersteuning biedt in de biodiversiteit, als leef- en foerageergebied (in het bijzonder ten behoeve van de insectenpopulatie) en die met minimale inspanningen en beheerkosten duurzaam in stand te houden is. Eén en ander met als doel weer te komen tot een robuust, veerkrachtig en weerbaar ecosysteem dat inspeelt op de lokale omstandigheden en minder gevoelig is voor ziektes en plagen.

Waardevolle solitaire bomen en boomgroepen (clumbs) blijven grotendeels behouden. In de boomgroepen wordt de ontwikkeling vrij gelaten en worden geen grote ingrepen gedaan, anders dan het beheersen van enkele exoten.

In de parkzone worden wadi's aangelegd die bij piekbuien als waterretentiegebied dienen. De wadi's en geulen dienen daarnaast als perceelsscheiding.

Rondom de bebouwing ter hoogte van het voormalige klooster wordt de gebruiksintensiteit hoger. De beplanting is hier gecultiveerder. Er is ruimte om exoten toe te passen mits deze voorzien in nectar. Rondom de bebouwing maakt de kruidenvegetatie in een langzame overgang ruimte voor gazon waar functionaliteit boven biodiversiteit gaat. Het doel is om sociale activiteiten naar de ruimte rondom het klooster te trekken zodat de ecologische waardevolle plekken verder vanaf het klooster af, worden ontzien.

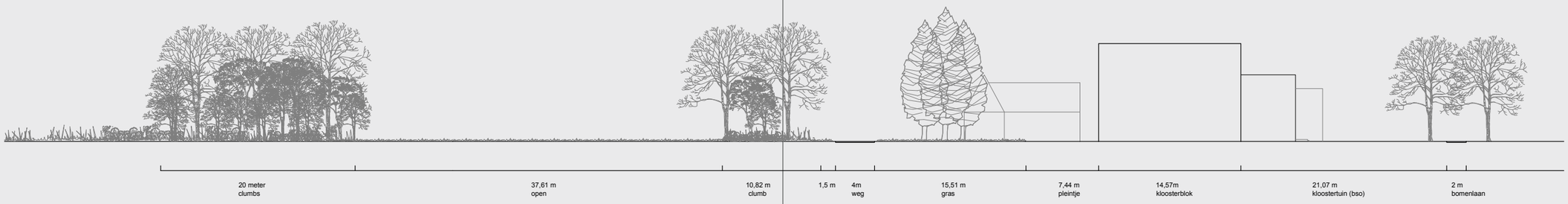

De parkzone

C. Ruimtelijk principe

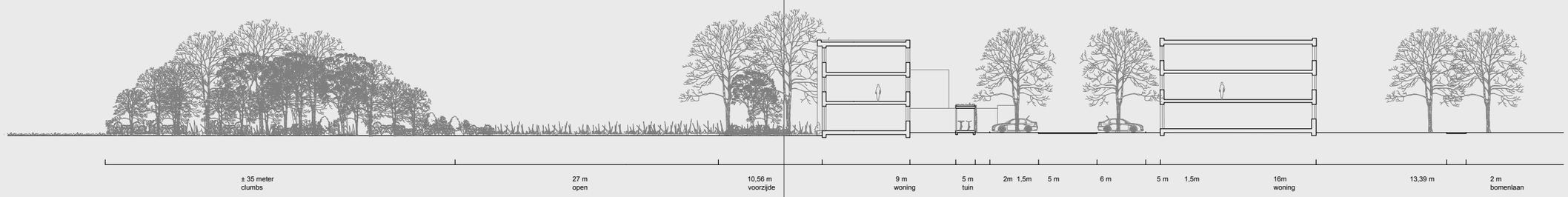
Bestaand profiel

Gelaagde opbouw van struweel

Clumbs staan vrij van de randen

Lange zichtlijnen door parkzone

Zicht vanaf woningen op open gebieden

Concept profiel

Zicht op groene randen

Grasland: naar de rand zijn de bloemen en grassen hoger

Ter plaatse maaien ten behoeve van paden/speelveld

Gecultiveerde beplanting (nectarachtigen)

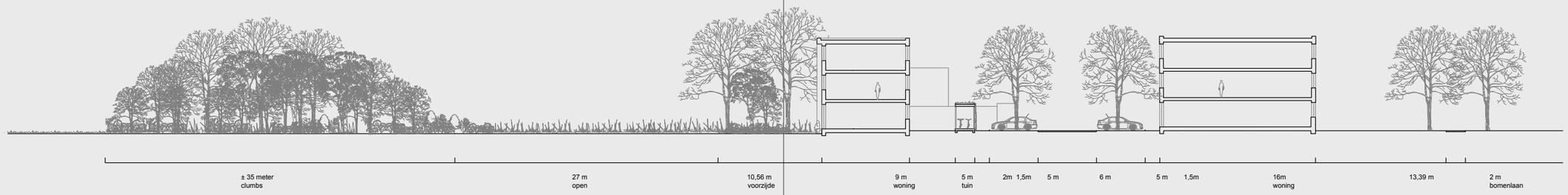
Integreren van voorzieningen voor dieren (vogels, vleermuis, egels etc.) in aangrenzende bebouwing (klooster)

De parkzone

D. Soorten

Kruiden

Doel
Een soorten-, bloem- en kleurrijke vegetatie die ondersteuning biedt in de biodiversiteit, als leef- en foerageergebied, in het bijzonder ten behoeve van de insectenpopulatie en die met minimale inspanningen en beheerkosten duurzaam in stand te houden is. Eén en ander met als doel weer te komen tot een robuust, veerkrachtig en weerbaar ecosysteem dat inspeelt op de lokale omstandigheden en minder gevoelig is voor ziektes en plagen.

Wat hebben we nu?
Vegetatie die oorspronkelijk werd beheerd als gazon. De droogte van de afgelopen twee jaar in combinatie met een extensiever maaibeheer heeft reeds geleid tot een toename in kruiden en een afname in grassen.

Bestaande soorten
- Enkele solitaire, voornamelijk exotische boomsoorten

- Geen solitaire struiken in de kruidenvegetatie

- Gewoon struisgras, schapenzuring, gewone hoornbloem, kluwenhoornbloem, speerdistel, kleine ooievaarsbek, zachte ooievaarsbek, duizendblad, gewone brunel, gewoon biggenkruid, gestreepte witbol, Engels raaigras, veldbeemdgras, straatgras, gewoon varkensgras, paardenbloem en kruipende boterbloem

Gewenste soorten
- Hier en daar een solitaire boom. Enkel bestaande bomen handhaven. Geen nieuwe bomen aanplanten

- Hier en daar solitaire, inheemse, bloeiende struiken zoals meidoorn of sleedoorn

- Duizendblad, gele morgenster, gewone brunel, gewone margriet, gewone rolklaver, gewone veldbies, gewoon biggenkruid, gewoon reukgras, glad walstro, grasklokje, hazenpootje, jakobskruiskruid, knoopkruid, middelste teunisbloem, muizenoor, peen, reigersbek, reukeloze kamille, rode klaver, schapenzuring, scherpe boterbloem, sint-janskruid, smalle weegbree, stalkaars en veldzuring

Boomgroepen of clumbs

Doel
Clumbs of boomgroepen waarin de ontwikkeling vrij wordt gelaten en geen grote ingrepen worden gedaan, anders dan het beheersen van enkele exoten. Ruimte laten voor successie.

Wat hebben we nu?
Gevarieerde boomgroepen die veelal bestaan uit Amerikaanse eik en zomereik. In de kruidenetage vormen zaailingen van Amerikaanse eik en esdoorn concurrentie voor inheemse soorten. Doordat de zaailingen heel groeikrachtig zijn en veel licht wegnemen op de bodem krijgen inheemse soorten niet langer de kans zich te vermeerderen. Deze zullen daardoor op termijn grotendeels uit de vegetatie verdwijnen.

Bestaande soorten
- Voornamelijk Amerikaanse eik en zomereik, in mindere mate Noorse esdoorn, gewone esdoorn, ruwe berk, Douglas spar en grove den

- Hoofdzakelijk Chinees klokje, krent, gewone esdoorn en Noorse esdoorn

- De struikenetage ontbreekt nagenoeg. Op enkele open plekken ontwikkelt zich klimop

Gewenste soorten
- Zomereik (30%), ruwe berk (30%) gewone beuk en naaldbomen (10%) en exoten (30%)

- Gewone hulst, lijsterbes, taxus, vuilboompje en bestaande exoten zoals: Chinees klokje, rododendron, laurier en krent

- Daar waar voldoende licht op de bodem valt: gewone salomonszegel, dalkruid, Lelietje-van-dalen, speenkruid, witte klaverzuring en bosanemoon
- Elders: klimop en ruigtesoorten zoals pijpenstrootje en bochtige smele

Grassen

Doel
Op specifieke plekken gazon waar functionaliteit gaat boven biodiversiteit. Het doel is om de sociale activiteiten naar de ruimte rondom het huidige klooster te trekken, zodat de ecologisch waardevolle plekken, die op grotere afstand van het klooster liggen worden ontzien. Denk aan het uitmaaien van een intensief te gebruiken speel- of sportveld.

Wat hebben we nu?
Vegetatie die oorspronkelijk werd beheerd als gazon. De droogte van de afgelopen twee jaar in combinatie met een extensiever maaibeheer heeft geleid tot een toename in kruiden en een afname in grassen.

Bestaande soorten
- Zie ‘kruiden’

- Zie ‘kruiden’

- Gewoon struisgras, schapenzuring, gewone hoornbloem, kluwenhoornbloem, speerdistel, kleine ooievaarsbek, zachte ooievaarsbek, duizendblad, gewone brunel, gewoon biggenkruid, gestreepte witbol, Engels raaigras, veldbeemdgras, straatgras, gewoon varkensgras, paardenbloem en kruipende boterbloem

Gewenste soorten
- Hier en daar een solitaire boom. Enkel bestaande bomen handhaven. Geen nieuwe bomen aanplanten

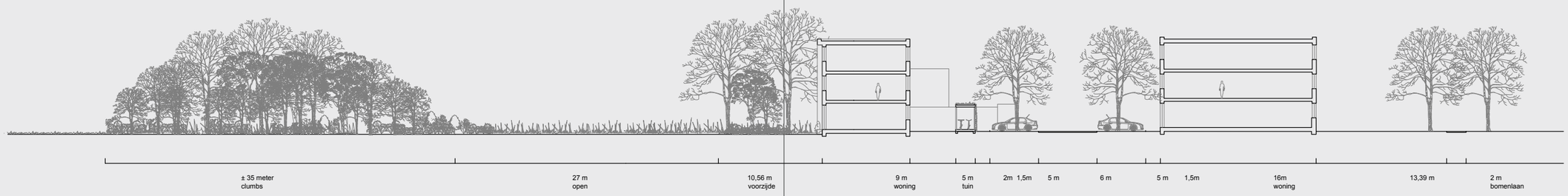
- Hier en daar solitaire, inheemse, bloeiende struiken zoals meidoorn of sleedoorn

- Veldbeemdgras, zwenkgras, schapengras en Engels raaigras, gemengd met concept ‘nectar onder het maaimes’ bestaande uit soorten zoals madeliefje, pinksterbloem, klein streepzaad, gewone reigersbek, gewoon biggenkruid, vertakte leeuwentand, gewone rolklaver en kleine klaver

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

De parkzone

E. Beheer

Kruiden

Verschralen van de uitgangssituatie. Hoe voedselarmer het systeem, hoe meer soorten.

Vanaf heden het maaibeheer aanpassen naar één keer per jaar maaien en afvoeren, in november wanneer de gemiddelde dagtemperatuur minder dan 10 graden Celsius bedraagt. Om sneller tot het gewenste einddoel te komen is het mogelijk om het gebied in te zaaien met gebiedseigen, inheemse, autochtone soorten.

Clumbs en randen

Kern van de clumbs zoveel mogelijk ongeroerd laten. De esdoorns in de mantel weghalen. Boomvorming in de mantel tegengaan.

Een strook van twee meter rondom de clumbs eens in de 2 tot 5 jaar gaan maaien (gefaseeerd) en afvoeren buiten het groeiseizoen. Houtige gewassen in de zoom verwijderen.

Gras/gazon

Bestaande gazon doorzaaien met soorten die droogte en maaien verdragen en diep wortelen. Daarna maaien en afvoeren. Frequentie afhankelijk van de groeisnelheid.

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

De moestuin

A. Inventarisatie

Het vertrekpunt van het regeneratief ontwerpproces zijn de onderzoeken met betrekking tot flora- en fauna. Een goed inzicht in de bestaande waarde en de staat van het groen helpt ons de juiste keuzes te maken. De belangrijkste items zijn op de plattegrond aan de rechterzijde.

B. Ecologisch principe

In de voormalige moestuin wordt de bouwintensiteit het hoogst. De woningen, bijgebouwen en moestuinen gaan visueel één geheel vormen, dat past in de omgeving.

Een stedelijke omgeving brengt een ander milieu met zich mee. Om optimaal op dit milieu in te spelen worden in dit deel van het plangebied ook exoten toegepast, die beter passen bij de ontstane omstandigheden.
De nadruk ligt op zogenaamde ‘voedselbossen’. Onderhoudsarme, plantaardige voedselproductie op basis van bosecosystemen. Nabootsen van traditioneel boshabitat (kern, mantel, zoom, zie tabel) met voedselproducerende soorten.
Permacultuur wordt hier een belangrijk thema. Zo blijft de referentie naar de voormalige moestuin behouden. Het toepassen van permacultuur dient daarnaast een belangrijk educatief doeleinde voor toekomstige bewoners. Door pluk- en eetbaar groen toe te passen leren kinderen al op jonge leeftijd over de natuur. Het plaatsen van bijenstallen zorgt voor een verse leverantie van honing in het zomerseizoen.

In het gebied worden voorzieningen (schuil-, rust- en nestgelegenheden) voor vogels, vleermuizen en egels geïntegreerd.

Ieder type begroeiing heeft zijn eigen microklimaat. Dit microklimaat bepaalt in grote mate welke planten er in kunnen kiemen en welke organismen er in voorkomen. Zo leidt bijvoorbeeld het plaatsen van een prullenbak al tot een microklimaat met een zonnige en warme kant en een microklimaat met een schaduwrijke en vochtige kant. In dit deel van het plangebied worden deze microklimaten zorgvuldig toegepast. Om de bewustwording te vergroten kunnen informatieborden worden geplaatst.

Eetbare/medicinale kruiden, zoals die vroeger ook in kloostertuinen werden toegepast	Struiken met eetbare vruchten	Bomen met eetbare vruchten	Bestaand bos

Hoge zwarte enkeerdgronden (leemarm en zwak lemig, fijn zand)

Huidige moestuin heeft cultuurhistorische kwaliteit

Veelal bomen aanwezig zonder noemenswaardige gebreken, enkele attentiebomen

Orthogonaal ingedeeld, gecultiveerde gronden

Kassencomplex staat centraal

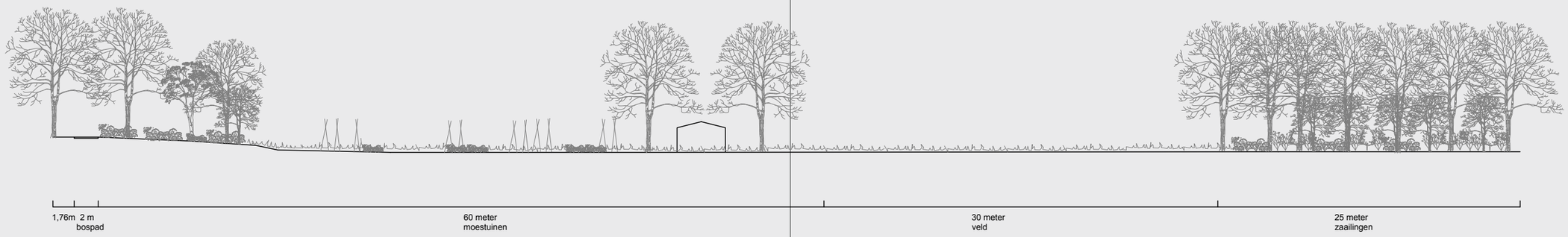

Moestuin is laag gelegen binnen het gebied van Theresia

De moestuin

C. Ruimtelijk principe

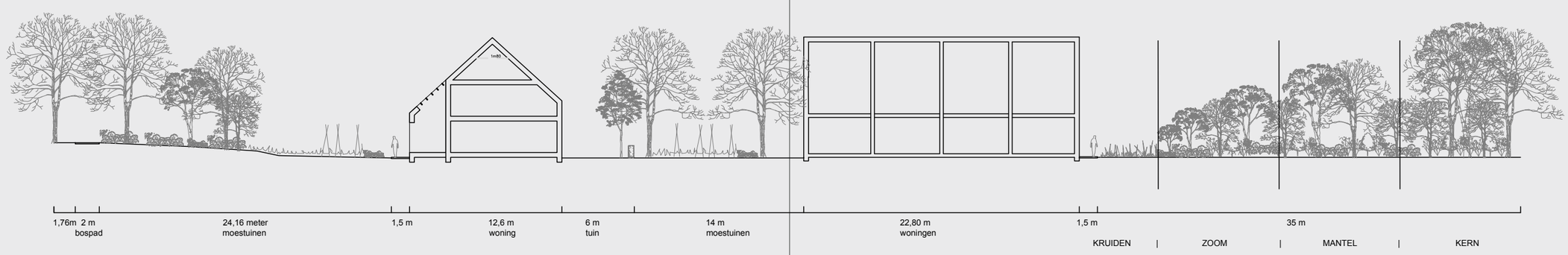
Bestaand profiel

Bomenlaan en cluster van bomen

Binnenerf

Nader te onderzoeken: woningen en erfafscheiding

Open veld & bosrand

Concept profiel

Beplanting geinspireerd op principes permacultuur

Microculturen op specifieke plekken, zoals windstille ruimtes of warme muren.

Woningen, bijgebouwen en (moes)tuinen vormen 1 geheel

Beplanting geinspireerd op principes permacultuur

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

De moestuin

D. Soorten

Bos- en boomgroepen

Doel:
Bos- of boomgroepen waarin de ontwikkeling vrij wordt gelaten en geen grote ingrepen worden gedaan, anders dan het beheersen van enkele exoten. Bij nieuwe aanplant nadruk op zogenaamde ‘voedselbossen’. Nabootsen van een traditioneel boshabitat (kern, mantel, zoom) met voedselproducerende soorten. Het toepassen van exoten is hier toegestaan.

Wat hebben we nu?
Gevarieerd bos dat wordt gedomineerd door exoten, met name esdoorn en Amerikaanse eik. Inheemse soorten zoals zomereik, en ruwe berk kunnen de exoten nauwelijks beconcurreren waardoor deze verdwijnen. Zaailingen van esdoorn, Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers nemen veel licht weg van de bodem waardoor inheemse soorten zich niet kunnen vermeerderen.

Bestaande soorten
- Zomereik, Amerikaanse eik, Noorse esdoorn, gewone esdoorn, gewone beuk, douglasspar, fijnspar en grove den. Enkele walnoten, lindes en tamme kastanjes.

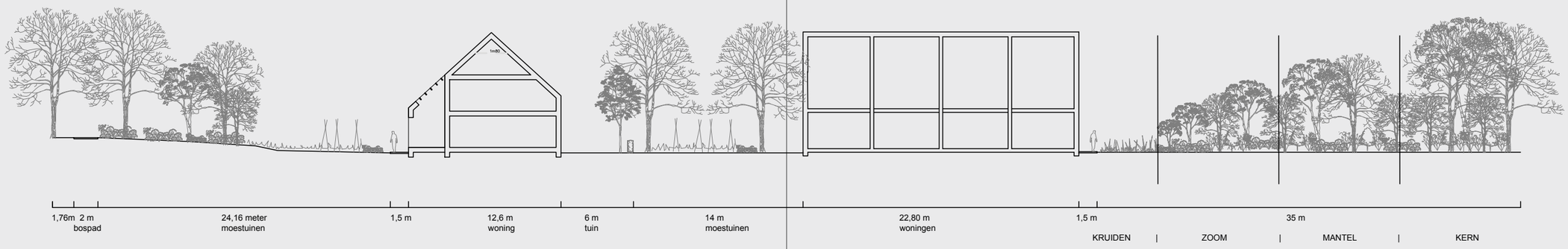
- Laurierkers, gewone hulst, taxus, gele kornoelje, Amerikaanse vogelkers en lijsterbes.

- Ontbreekt nagenoeg. Op open plekken klimop.

Gewenste soorten
- Zomereik (30 %), ruwe berk (30 %), gewone beuk en naaldbomen (10 %) en exoten (30 %). Bestaande vruchtdragende bomen zoals de walnoot mogelijk te behouden.

- Gewone hulst, lijsterbes, taxus, vuilboompje, plaatselijk exoten zoals krent, Chinees klokje, Rododendron en laurier.

- Daar waar voldoende licht op de bodem valt: gewone salomonszegel, dalkruid, Lelietje-van-dalen, speenkruid, bosanemoon en witte klaverzuring.
- Elders: klimop en ruigtesoorten zoals pijpenstrootje en bochtige smele.

Bomenlaan

Doel
Indelen van de ruimte. Het vormen van een visuele scheiding tussen noord en zuid. Centrale ontmoetingsplek in het plangebied. Daarnaast dient de bomenlaan de weggeleiding te bevorderen en de natuurwaarden te versterken.

Wat hebben we nu?
Bomenlaan, uitsluitend bestaande uit Amerikaanse eik. Een deel van de eiken verkeert in een beginnende aftakelingsfase. Dit uit zich onder andere in zwamaantastingen, een transparante bovenhelft van de kroon en de ontwikkeling van dood hout. Desondanks heeft het grootste deel van de bomen bij ongewijzigde groeiomstandigheden een levensverwachting van meer dan 15 jaar.

Bestaande soorten
- Amerikaanse eik
- Enkele solitaire struiken, voornamelijk laurierkers
- Voornamelijk schaduwverdragende grassen

Gewenste soorten
- Vooralsnog bestaande bomen behouden, op termijn combinatie van zomerlinde, winterlinde en de bastaard
- Hollandse linde
- Enkele solitaire struiken, zolang het laaneffect daardoor niet wordt verstoord

Ruimte voor stadslandbouw/permacultuur

Doel
De lokale voedselproductie op kleine schaal koppelen aan maatschappelijke doeleinden zoals ontspanning, sociale cohesie en educatie.

Wat hebben we nu?
Een traditionele moestuin, hoofdzakelijk bestaande uit éénjarige gewassen. De moestuin maakt onderdeel uit van diverse maatschappelijke projecten en vormt een belangrijke plek van samenkomst binnen het projectgebied.

Bestaande soorten
n.v.t.

Gewenste soorten
Intiatieven voornamelijk bij de bewoners laten. Zo weinig mogelijk sturen. Keuzelijsten aanbieden met soorten die toegepast kunnen worden. Onderstaand een voorbeeld van gewenste soorten:
- Vruchtdragende boomsoorten zoals: walnoot, tamme kastanje, appel (cultivars geschikt voor zandgrond zoals Malus domestica ‘Engelsche Winter Goud Pearmain’), zwarte moerbei
- Vruchtdragende struiken zoals gewone braam, zwarte bes, aalbes, bottelroos, appelbes, hondsroos, kruisbes etc
- Pastinaak, peen, wilde cichorei, duizendblad, gewone smeerwortel, grote brandnetel, look-zonder-look, muskuskaasjeskruid, vijfdelig kaasjeskruid, paardenbloem, bijvoet, sint-janskruid, echte valeriaan, teunisbloem, veldzuring, wilde tijm, aardbei etc

Openbare ruimte tussen woningen

Doel
Bewustwording onder bewoners creëren voor natuur en de toepassing van groen.

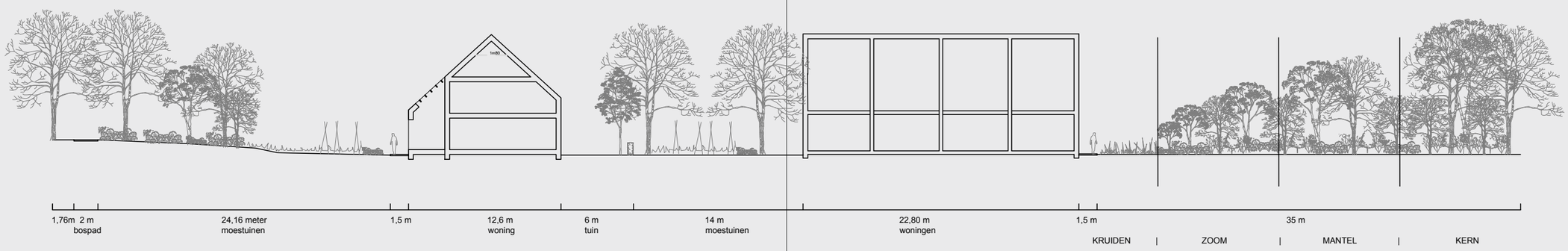
Wat hebben we nu?
Een traditionele moestuin, hoofdzakelijk bestaande uit éénjarige gewassen. De moestuin maakt onderdeel uit van diverse maatschappelijke projecten en vormt een belangrijke plek van samenkomst binnen het projectgebied.

Bestaande soorten
n.v.t.

Gewenste soorten
- Vruchtdragende boomsoorten zoals: walnoot, tamme kastanje, appel (cultivars geschikt voor zandgrond zoals Malus domestica ‘Engelsche Winter Goud Pearmain’), zwarte moerbei
- Vruchtdragende struiken zoals gewone braam, zwarte bes, aalbes, bottelroos, appelbes, hondsroos, kruisbes
- Pastinaak, peen, wilde cichorei, duizendblad, gewone smeerwortel, grote brandnetel, look-zonder-look, muskuskaasjeskruid, vijfdelig kaasjeskruid, paardenbloem, bijvoet, sint-janskruid, echte valeriaan, teunisbloem, veldzuring, wilde tijm, aardbei etc.

De moestuin

E. Beheer

Bomenlaan

Gezien beginnende aftakeling jaarlijks visueel controleren op gebreken. Onderhoudssnoei afstemmen op controle.

Laanverjonging toepassen wanneer 1/5e van de laan is uitgevallen. Tot die tijd geen exemplaren inboeten.

Bos en boomgroepen

Exoten in uitzonderlijke gevallen beheersen. Dat wil zeggen: hier en daar exoten weg te halen om inheemse soorten te bevoordelen. Het gaat dan met name om Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en esdoorn. Enkele Amerikaanse eiken ringen en gecontroleerd af laten sterven. Meer ruimte creëren voor dood hout. Dat wil zeggen: bomen die dood zijn op vier meter afzagen wanneer deze een risico vormen voor de omgeving. Takafval verwerken in het bos.

In de bosrand op enkele plekken groepen exoten weghalen en vervangen voor vruchtdragende soorten.

Eens in de vijf jaar een dunningsronde uitvoeren in de bomenetage. Eens in de 2 à 3 jaar een dunningsronde in de struikenetage.

Ruimte voor stadslandbouw

Verspreid over het plangebied solitiare, vruchtdragende bomen en struiken en aanplanten. Toepassing van veldjes met eetbare kruiden zoals die vroeger ook in kloostertuinen werden toegepast. Aansturen op zoveel mogelijk meerjarige soorten om te voorkomen dat de bodem jaarlijks bewerkt moet worden. Ruimte laten voor eigen intitiatief van bewoners en goede afspraken maken over het beheer.

Het beheer is afhankelijk van de hoeveelheid initiatieven en de hoeveelheid vrijwilligers die in de stadslandbouw actief willen zijn.

Openbare ruimte tussen woningen

Bestaande ‘clumbs’ met bomen worden zoveel mogelijk behouden en duurzaam ingepast om de wijk meteen ‘body’ en een groen aanzien te geven. Verspreid over het plangebied worden vruchtdragende solitaire bomen en struiken aangeplant.

De bomen dienen te worden opgenomen in het regulier snoei- en controlebeleid van de gemeente wanneer het gebied openbare ruimte wordt. Indien dat niet het geval is wordt geadviseerd dezelfde snoeien controlefrequentie te hanteren als de gemeente.

Onderhoud van bosplantsoen, klimplanten en stadslandbouw afstemmen op de hoeveelheid vrijwilligers die in het gebied actief is. Beheerfrequentie is daarvan eveneens afhankelijk.

Zoveel mogelijk kiezen voor open verhardingstypen zoals grasbetontegels. Met name bij parkeerplaatsen. Zo blijft de verticale zuurstofdiffussie en neerslaginfiltratie zoveel mogelijk gehandhaafd. Daarnaast biedt grasbeton kiemgelegenheid voor kruiden.

Bewoners bewustmaken van de microklimaten. Volledig gebasseerd op spontane ontwikkeling. “Onkruiden” zoveel mogelijk laten staan. Het moet voor de bewoners duidelijk met welk doel beheerd wordt in het plangebied.

De poel

A. Inventarisatie

Het vertrekpunt van het regeneratief ontwerpproces zijn de onderzoeken met betrekking tot flora- en fauna. Een goed inzicht in de bestaande waarde en de staat van het groen helpt ons de juiste keuzes te maken. De belangrijkste items zijn op de plattegrond aan de rechterzijde.

B. Ecologisch principe

Voortplantingslocatie en leefgebied voor amfibieën en insecten met ongeveer 50 % open water. De ruigte rondom de poel dient te bestaan uit hoge kruiden, braam en in beperkte mate uit solitaire bomen of struiken.

In de huidige situatie liggen twee poelen verscholen in het bos. Rondom de poelen staan veel exoten, waaronder een aantal wintergroene soorten, die jaarrond veel licht op de poel wegnemen. De vele bomen en struiken rondom de poelen zorgen ervoor dat beide poelen vol bladafval liggen.

De poel in het oosten van het plangebied betreft een kunstmatige vijver. Het is niet het doel deze te behouden. De poel in zuidwest hoek van het terrein wordt vergroot.

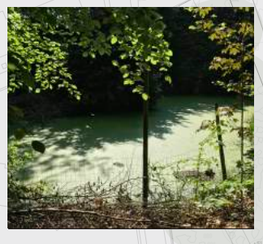
Realiseren van verschillende oeverzones (zon/ schaduw, natuurlijke begroeiing; riet, houtige opslag, kruiden / lage grazige oever, waarvan sommige delen niet betreden kunnen worden door ruigere vegetatie. Dit zorgt voor een leefgebied voor meer verschillende diersoorten (libelle, amfibie).

Flauwe, zonbeschenen noordoever en meer beschaduwde begroeide oever.
nden: ecologisch interessante inheemse bomen toevoegen + inheemse bloeiende struikvormers

Hoge zwarte enkeerdgronden (leemarm, zwak, lemig, fijn zand)

Afwijkende norm wateroverlast

Gebied rond de poel is het laagst gelegen deel van Theresia

Omringende weilanden: droge dooradering, vochtig

Kunstmatige vijver met doek

Alle aanwezige bomen zijn zonder noemenswaardige gebreken

Rustige, verstopte, serene plek

Waarnemingen van de bunzing bij de poel

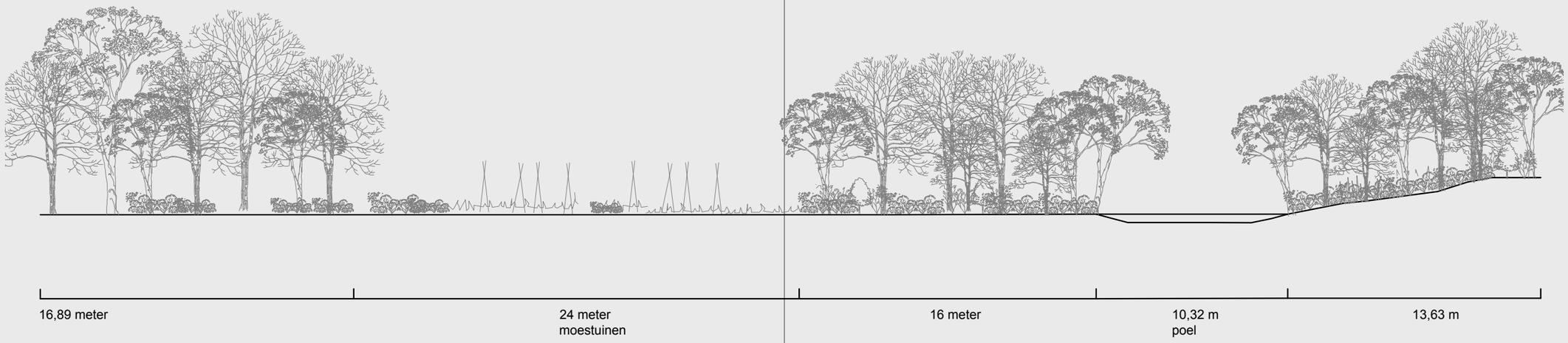
Poel ecosysteem aanwezig: verschillende lagen beplanting, struiken, ruigte en oppervlaktewater. hotspot voor fauna

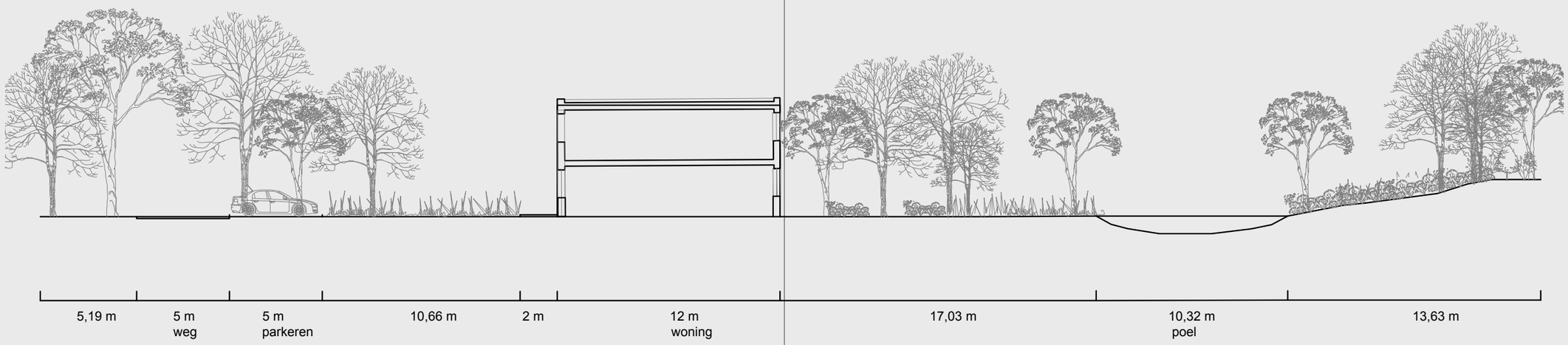

De poel

C. Ruimtelijk principe

Bestaand profiel

Concept profiel

Lage, grazige oever

Realiseren van verschillende oeverzones

Ecologisch interessante inheemse bomen en bloeiende struikvormers

Beschaduwde oever

Vergroten van bestaande vijver

De poel

D. Soorten

Poelen

Doel
Voortplantingslocatie en leefgebied voor amfibieën en insecten met ongeveer 50% open water. De ruigte rondom de poel dient te bestaan uit hoge kruiden, braam en in beperkte mate uit solitaire bomen of struiken.

Wat hebben we nu?
In de huidige situatie liggen beide poelen verscholen in het bos. Rondom de poelen staan veel exoten, waaronder een aantal wintergroene soorten, die jaarrond veel licht op de poel wegnemen. De vele bomen en struiken rondom de poelen zorgen ervoor dat beide poelen vol bladafval liggen.

Bestaande soorten
- Voornamelijk exoten waaronder voornamelijk Amerikaanse eik en esdoorn

- Voornamelijk gewone braam, Amerikaanse vogelkers, laurierkers en gewone hazelaar

- Wolfspoot, kruipende boterbloem, schaduwkruiskruid, schijnaardbei, grote brandnetel, gele lis, kweek, koninginnenkruid, gewone smeerwortel en pitrus

Gewenste soorten
- Rondom de poel hier en daar een solitaire boom. Enkel bestaande loofbomen handhaven. Exoten verwijderen. Geen nieuwe bomen aanplanten. Mogelijk behouden vruchtdragende soorten zoals Hazelaar indien in goede staat.

- Gewone braam (80%), enkele solitaire (bloeiende) struiken zoals meidoorn (20%)

- Wolfspoot, koninginnenkruid, gewone brunel, melkeppe, harig wilgenroosje, gewone dotterbloem, kruipende boterbloem, moerasrolklaver, pinksterbloem, scherpe boterbloem, gele lis, gewone veldbies, grote wederik, grote kattenstaart en watermunt

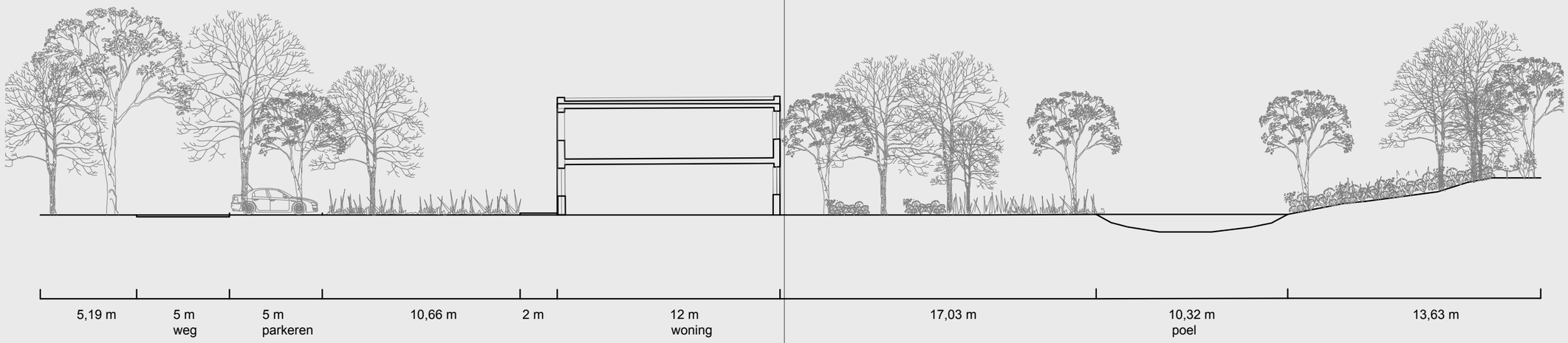

De poel

E. Beheer

Bos en boomgroepen

Bestaande bos handhaven.

Boomvormers eens in de vijf jaar dunnen. Struikvormers eens in de twee à drie jaar dunnen.

Enkele Amerikaanse eiken ringen en gecontroleerd af laten sterven. Meer ruimte creëren voor dood hout. Dat wil zeggen: bomen die dood zijn op vier meter afzagen wanneer deze een risico vormen voor de omgeving. Takafval verwerken op rillen in het bos t.b.v. onder andere bunzing.

Oever en poel

Exoten rondom de poel verwijderen. Hierdoor ontstaat meer diversiteit in zon- en schaduwplekken. Slechts enkele inheemse bomen rondom de poel laten staan. Poel eenmalig schonen en daarna één keer in de twee jaar maaien en afvoeren in de wintermaanden om verlanding te voorkomen. Per keer wordt de helft van de poel gemaaid. Op plekken waar exoten zijn weggehaald mag zich ruigte ontwikkelen met hoge kruiden en struweel om zo een geleidelijke overgang te creëren met het naastgelegen bos.

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

DEEL 3
REGENERATIEF ONTWERPEN

RUIMTELIJK VOORSTEL

Vanuit het basiskapitaal, gebiedsconcept en via regeneratief ontwerpen ontstaat een principe verkaveling.

De ingrediënten geven ons kernwaarden, de wandeling definieert de hoofdopzet. Wanneer we deze combineren met beleid en kennis van doelgroepen ontstaan de principe verkaveling van Kloostergoed Theresia.

Deze verkaveling gaat uit van vier bouwstenen: de bosrand, het klooster, de moestuin en de poel. Vier biotopen waar mens en natuur verweven worden.

De bouwstenen samen leggen de basis voor een gezonde gemeenschap voor diverse gebruikers.

Bouwsteen

De bosrand

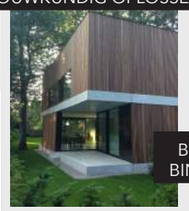
De woningen staan - vrijstaand - met een voetje in de bestaande bosrand. Met de bostuin in de aan te planten mantel en zoom. Dit draagt bij aan de verwevenheid met de bosrand zowel qua beeld van veraf als meer dichtbij.

BOSRANDWONINGEN KIJKEN UIT OP HET PARK

WONINGEN INWEVEN IN DE BOSRAND

BOSRAND AAN HET VELD: ALLES BOUWKUNDIG OPLOSSEN

BUITENRUIMTE BINNEN VOLUME

Stedenbouwkundige kenmerken

- De benadering van de woningen is indirect en daarmee maakt het onderdeel uit van de boeiende ruimtelijke beleving van het landgoed: je betreedt het landgoed, ziet de woningen aan de overzijde van het park liggen, vervolgt je weg door de bossages waardoor je blik wordt afgewend, gaat om of door het klooster heen om vervolgens via de bomenlaan de woningen opnieuw te benaderen. Door de bosrand via de bosweg in te rijden benader je de woningen via de “achterzijde”.
- De verkaveling bestaande uit 2 types: woningen die een relatie aangaan met het park en woningen die in de bosrand liggen.
- De waardevolle (solitaire) bomen zijn richtinggevend bij de positionering van de woningen.
- De verhoogde wal aan de noordzijde van het plangebied in relatie tot de inrit van de woningen wordt nader onderzocht.
- De woningen zijn vrijstaand. De plaatsing draagt bij aan de verwevenheid met de bosrand zowel qua het beeld van veraf als meer dichtbij voor een optimale positionering ten opzichte van bestaande bomen.
- De woningen gaan op in de bosrand, kennen geen tuin in traditionele zin en staan dus op de natuurlijke bosgrond. Binnen een cultivatievlak zijn bouwkundige ingrepen en tuininrichting mogelijk. De kavels hebben natuurlijke erfafscheidingen (geen schuttingen), denk aan uitgroeiende struikpartijen.
- Parkeren geschiedt op eigen terrein.
- De vorm van de woningen is min of meer ‘af’, benodigde aan- en bijgebouwen zullen onderdeel uit moeten maken van de hoofdmassa. Het origineel ontwerp anticipeert op aanpassings- of uitbreidingsmogelijkheden.
- De natuurlijke gradient (zoom en mantel) wordt meegenomen in het beplantingsplan van het terrein. Er wordt nader onderzocht hoe de gradient is te borgen in de toekomst en welke regels er gelden voor bewoners.
- Voor de uitwerking van de verkaveling wordt een kavelpaspoort en beeldkwaliteitsplan opgesteld. Daarin worden ook uitspraken gedaan over de materialisering en morfologie van de woningen. Dit is nog niet bepaald.

Bouwsteen

Het klooster

Het klooster is geïnspireerd op het oorspronkelijke klooster van de zusters. Het ligt als compositie van gebouwen op het gras in de open parkruimte, de voortuin zoals de zusters het noemden.

Stedenbouwkundige kenmerken

- Het centrale klooster manifesteert zich in gebouwelijke zin onmiskenbaar als het centrum van het kloostergoed.
- De typologie van het klooster kan worden ervaren als een gefaseerd proces vanuit de buitenwereld naar een meer besloten binnenwereld. De binnenzijde is betreedbaar maar ruimtelijk afgesloten van de open groene ruimtes rondom het klooster. De ruimte wordt gedefinieerd door een gemetselde muur, waaraan de diverse gebouwen geschakeld zijn.
- Het klooster is te ervaren vanaf de oprijlaan bij binnenkomst van het landgoed. Tot aan het betreden van het klooster ervaar je het op verschillende manieren: dichtbij en veraf, vanuit een open zichtlijn, achter de vitrage van bomen of juist even het zicht afgeblokt. Zo maakt het onderdeel uit van de ruimtelijke beleving van het landgoed.
- Het klooster heeft een alzijdige uitstraling en staan in het parkachtige gebied, in het gras en tussen de bomen en clumbs.
- In de uitwerking wordt nader onderzocht of de toegangsweg door of om het klooster heen loopt.
- De architectuur is eigentijds waarbij de relatie met de historische betekenis als kloostergebouw op een land-/ kloostergoed afleesbaar is. Ingetogenheid is daarbij belangrijk. Het materiaalgebruik onderstreept de betekenis: baksteen als uitdrukking van de bestendigheid.
- De grondgebonden woningen hebben een privétuin aan de binnenzijde en toegang aan de buitenzijde. De appartementen hebben een buitenruimte in de vorm van een balkon.

Bouwsteen

De moestuin

De Moestuin-woningen zijn geïnspireerd op de kassen en schuren in de oorspronkelijke opzet van het landgoed. Door een informele configuratie wonen in verbondenheid met natuur en voedsel.

SFEERVOL EN WARM ALS BASIS

ZACHTHEID EN VRIENDE-LIJKHEID

ZUIVERE DETAILLERING

Stedenbouwkundige kenmerken

- De verkaveling is compact zodat de natuurlijke inbedding zo veel als mogelijk behouden blijft. De kwaliteit wordt gezocht in groene, openbare buitenruimte.
- De verkaveling is geïnspireerd op het orthogonale systeem van de moestuin. Hierdoor ontstaat een informele configuratie met behapbare en verschillend georiënteerde volumes.
- De buitenruimte is zo georganiseerd dat elke woning een privétuin heeft en dat een deel van de privé buitenruimte die normaal als tuin wordt ingericht, ingebracht wordt in het gemeenschappelijke deel.
- De buitenruimte bestaat uit een groene (zachte) ruimte aan de buitenzijde en een (harde) erfruimte aan de binnenzijde. De orientie van de woningen is afwisselend gesitueerd op deze ruimtes. De daadwerkelijke type verhardingen wordt nader onderzocht in de uitwerking, rekening houdend met groen en waterafvoer.
- De bestaande bomen definiëren de positie en vorm van de binnenin gelegen erven als ontmoetingsplek.
- De bosrand/-zoom rondom de moestuin, die als groene kamer beleefbaar is, wordt doorontwikkeld: soms versterkt omdat het ruimtelijk nodig is, soms juist geopend voor meer biodiversiteit.
- De bebouwing wordt gevormd door rijwoningen in diverse beukmaten en refereert aan de schuur of kas van de oorspronkelijke moestuin. De voorzijde is mogelijk voorzien van een pergola.
- De vorm van de woningen is min of meer 'af'. Het originele ontwerp anticipeert op aanpassings- of uitbreidingsmogelijkheden.
- In de moestuin wordt door Stichting Natuurlijk een volume ontworpen voor een woon-zorg-concept.

Bouwsteen

Poel en open bosplek

Naast de drie basis-bouwstenen wordt ruimte gegeven aan drie bijzondere plekken en/of voorzieningen. Bij de poel ligt een boskamer als een secret spot. Aan de oude bomenlaan wordt een open bosplek gecreëerd voor kinderdagverblijf Mowgli en in de moestuin wordt ruimte gegeven aan een woon-zorg concept.

Stedenbouwkundige kenmerken

- De poel in de boszoom vormt een bijzondere plek. Min of meer verborgen in de rand vormt het een serene plek. Een klein aantal woningen markeren de route naar de verborgen poel.
- De woningen hebben een helder vormgegeven buitenruimte, integraal meeontwerpen met de woningen.
- In een te vormen open bosplek aan de oude bomenlaan wordt nieuwbouw voor kinderdagopvang Mowgli onderzocht. Op deze plek heeft het een ruimtelijk-programmatische schakelfunctie tussen het woonzorgcentrum en de nieuwe bewoners.

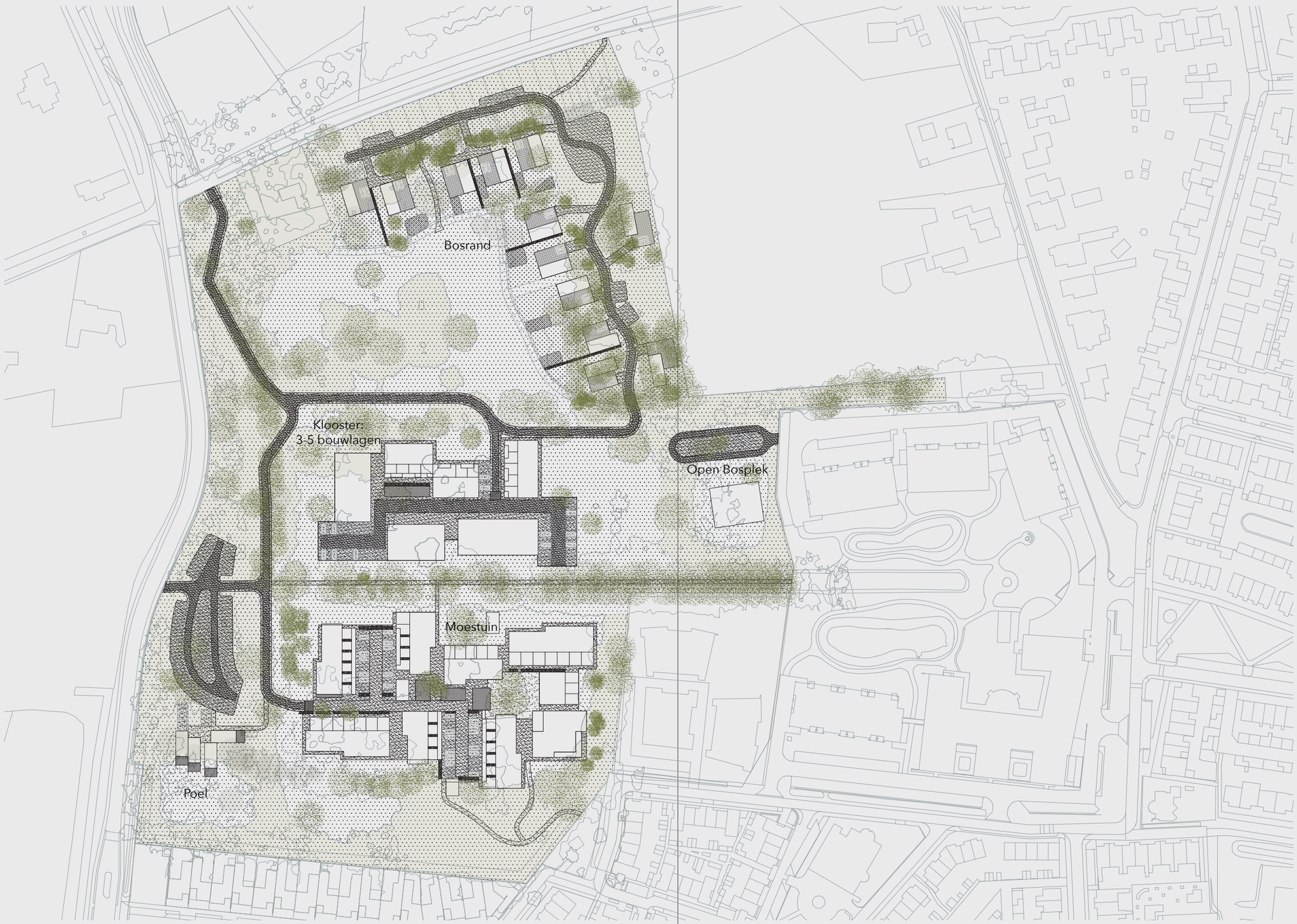

Variant 3D impressie

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

Stedenbouwkundig plan

FACETTEN

stedenbouwkundig plan

Kloostergoed Theresia Vught
Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

Groen

Kwalitatief en kwantitatief

Het uitgangspunt is dat er een goede balans is tussen groene en rode functies op het kloostergoed. Met het toevoegen van rood investeren we in het bestaande groen zodat de ecologische waarde beter wordt dan dat deze momenteel is. Zo wordt er geïnvesteerd in de ecologische verbetering van de boszoom die het kloostergoed omsluit, de parkzone en de poel.

De toe te voegen verharding wordt beperkt tot het noodzakelijke. Op die plekken waar verharding noodzakelijk is, wordt zoveel mogelijk open verharding (grasbetontegels) of halfverharding toegepast.

TOTAAL	ROOD	GROEN/BLAUW
Doelstelling: 100% 82.313 m²	**Doelstelling:** 33% 20.550 m²	**Doelstelling:** 67% 61.763 m²
Ruimtelijk voorstel: 82.313 m²	**Ruimtelijk voorstel*:** 19.942 m²	**Ruimtelijk voorstel*:** 62.371 m²

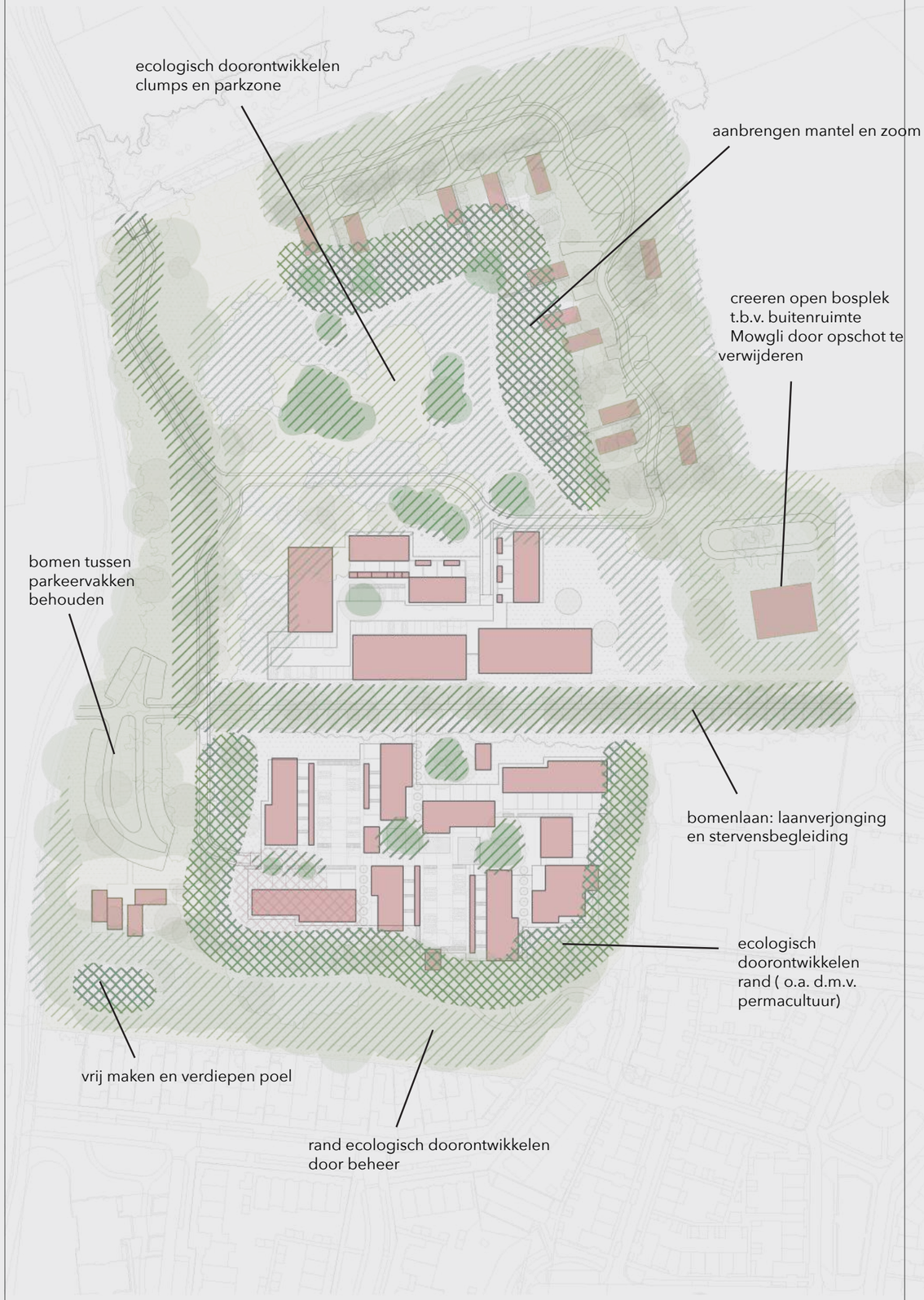
*** Berekening**

Geheel verhard /Bebouwing :	16.307 m²
Open/ Half verhard:	7.270 m² (50% rood en 50% groen)
Niet verhard / Groen:	58.736 m²

Combinatie bomeninventarisatie en plan

- waardevolle bomen, in te passen
- heroverwegen bomen
- nieuwe bomen

Programma

Klooster
circa 76 woningen totaal
Aantal is nog in onderzoek

Grondgebonden woningen
circa 13 woningen
in 2 en 3 lagen

Appartementen (galerij-ontsluiting)
circa 63 appartementen
in 3 tot maximaal 5 lagen

Bosrand
circa 12 woningen totaal

Vrijstaande grondgebonden woning in bosrand
circa 10 woningen

Vrijstaande grondgebonden woning in bos
circa 2 woningen

Moestuin
circa 43 woningen totaal

Grondgebonden woningen
circa 43 woningen
in 2 lagen plus kap

Zelfstandig wonen in een woongroep
nader in te vullen met ca 9 zelfstandige wooneenheden

Poel
circa 4 woningen totaal

Grondgebonden woning laag
circa 2 woningen

Grondgebonden woning hoog
circa 2 woningen

Mowgli
circa 1314 m2 bvo

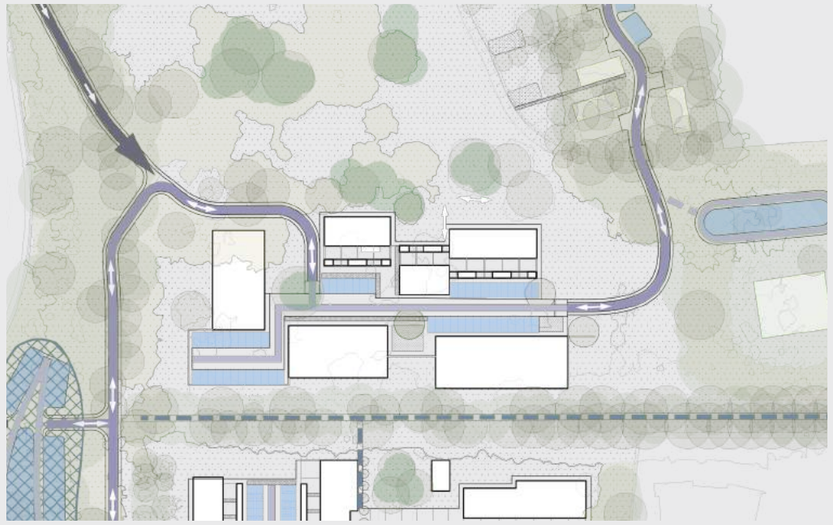
totaal ongeveer 438 m2 footprint
x 3 lagen

Verkeer

en routing

variant ontsluiting auto klooster

De bestaande oprijlaan wordt als entree gehandhaafd. Deze entree draagt bij aan de bijzondere ruimtelijke ervaring van het betreden van het kloostergoed. Via de route ervaar je de verschillende bouwstenen en de groene context van de wijk. Een extra ontsluiting aan de Vijverboschweg wordt nader onderzocht. Door middel van verschillende ontsluitingen voor voetgangers en fietsers wordt het gebied verbonden met zijn omgeving.

In de boszoom aan de westrand wordt in de natuurlijke laagte en tussen de bomen centraal geparkeerd. Daarmee wordt het kloostergoed zo autoluw als mogelijk gehouden. Een onmiskenbare kwaliteit.

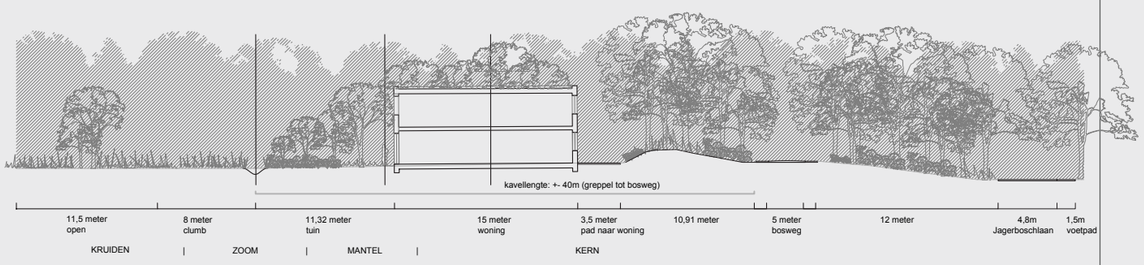
Bouwsteen

Bosrand

Kern van ruimtelijk/architectonisch concept

Wonen in een bosrand
Wonen in het bos zonder strakke erfgrenzen
Relatie met open veld
Privacy door juiste situering groen
Minimale verharding
Waardevolle bomen behouden

- De verkaveling bestaande uit 2 types: woningen die een relatie aangaan met het park en woningen die in het bos liggen.
- De woningen aan het park hebben een afwisselende en natuurlijke beleving van heel dichtbij (in de bosrand), op gepaste afstand (tussen de vrijliggende boomclusters, de zogenaamde clumbs) en een vergezicht (lang doorzicht door parkruimte).
- De waardevolle (solitaire) bomen zijn richtinggevend bij de positionering van de woningen.
- De woningen zijn vrijstaand. De schakeling draagt bij aan de verwevenheid met de bosrand zowel qua het beeld van veraf als meer dichtbij voor een optimale positionering ten opzichte van bestaande bomen.
- De woningen gaan op in de bosrand, kennen geen tuin in traditionele zin en staan dus op de natuurlijke bosgrond. Eventuele buitenruimte of ruimte voor parkeren maakt onderdeel uit van het bouwvolume van de woning en ligt binnen het cultivatievlak. De kavels hebben een natuurlijke erfafscheidingen, denk aan uitgroeiende struikpartijen.
- De benadering van de woningen is indirect en daarmee maakt het onderdeel uit van de boeiende ruimtelijke beleving van het landgoed: je betreedt het landgoed, ziet de woningen aan de overzijde van het park liggen, vervolgt je weg door de bossages waardoor je blik wordt afgewend, gaat om het klooster heen om vervolgens via de bomenlaan de woningen opnieuw te benaderen. Door de bosrand via de bosweg in te rijden benader je de woningen via de achterzijde.
- De vorm van de woningen is min of meer ‘af’, benodigde aan- en bijgebouwen zullen onderdeel uit moeten maken van de hoofdmassa. Het origineel ontwerp anticipeert op aanpassings- of uitbreidingsmogelijkheden.

schaal 1:500

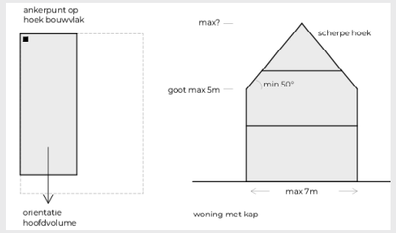

schaal 1:1000

Bouwsteen

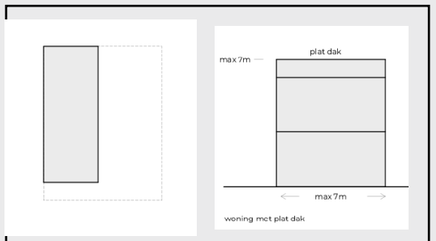
Bosrand

Positionering woonblokken, parkeren en bomen

Vrijstaande grondgebonden woning in bosrand

Woningtype 1
Bouwblok in 2 lagen plus kap
Woningbreedte max. 7 m
Maximaal bouwvlak wordt aangegeven waarbij ankerpunt aangeven staat
Per kavel mogelijkheid tot bijgebouw op gestippeld vlak

Vrijstaande grondgebonden woning in bos

Woningtype 2
Bouwblok in 2 lagen.
Woningbreedte max. 7 m
Maximaal bouwvlak wordt aangegeven waarbij ankerpunt aangeven staat
Per kavel mogelijkheid tot bijgebouw op gestippeld vlak

Orientatie woningen

De bosrandwoningen krijgen grote gevelopeningen richting open veld. De privacy wordt geregeld door juist situering groen.

Wonen in het bos zonder strakke erfgrenzen

Toegangsweg

De toegangsweg /doorgaande weg behoudt in de bosradn zin profiel (asfalt met aan weerszijden grasbetontegels)

Parkeren

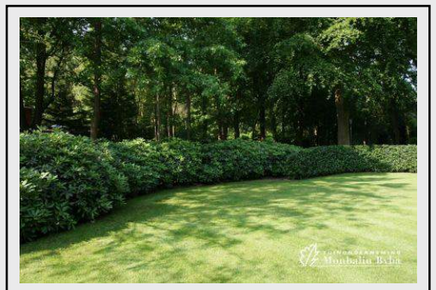
Parkeren vindt plaats op eigen erf.
Bezoekersparkeren vindt plaats langs de weg

Afwisselende en natuurlijke beleving

De woningen aan het park hebben een afwisselende en natuurlijke beleving van heel dichtbij (in de bosrand), op gepaste afstand (tussen de vrijliggende boomclusters, de zogenaamde clumbs) en een vergezicht (lang doorzicht door parkruimte).

Bergingen

Per kavel is er de mogelijkheid tot bijgebouw op gestippeld vlak
Volgens bepaalde richtlijnen, zie beeldkwaliteit

Bomen

Waardevolle bomen worden gespaard. De ligging van de woningen en hun kavel is hierop afgestemd. Richting de open weide wordt een geleidelijke overnag gemaakt (bos-mantel-zoom)

Overzicht woningen, circa 12 woningen totaal

Vrijstaande grondgebonden woning in bosrand
circa 10 woningen

Vrijstaande grondgebonden woning in bos
circa 2 woningen

Losse opzet bebouwing in het bos

Bosrand

Criteria vrijstaande grondgebonden woning in bosrand

Woningtype 1: vrijstaande grondgebonden woning in bosrand

- Per kavel één hoofdvolume
- Toepassing symmetrisch schuine daken, min. 50 graden dakhelling
- Max. goothoogte hoofdvolume is 5 meter
- Grote gevelopeningen richting open veld
- Onderscheid woonvlak en bouwvlak: op woonvlak staat het hoofdvolume, op bouwvlak is ruimte voor bijgebouw en terras mogelijk en integraal mee-ontworpen.
- Terras buiten het bouwvlak is mogelijk als natuurlijke buitenruimte in het landschap (niet-verhard)
- Gevel bijgebouw moet minimaal 3 m terugliggen t.o.v. hoofdgebouw aan zijde open veld
- Max. goothoogte bijgebouw is 3 meter en bijgebouw is ondergeschikt aan hoofdvolume
- Parkeren mag op bouwvlak of tussen bouwvlak en ‘bosweg’
- Vanuit de open weide mag het parkeren op eigen erf niet zichtbaar zijn: Hoofd- of bijgebouw dienen deze aan het zicht te onttrekken of deze op te nemen in hun bouwmassa.

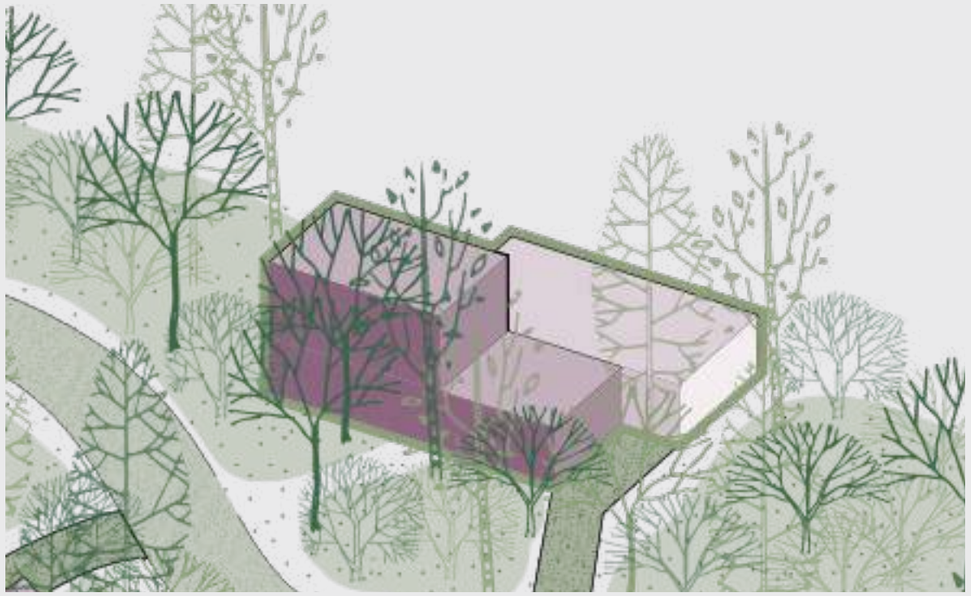
Criteria vrijstaande grondgebonden woning in bos

Woningtype 2: vrijstaande grondgebonden woning in bos

- Per kavel één hoofdvolume
- Toepassing platte daken
- Max. goothoogte hoofdvolume is 7 meter
- Max. 60% op tweede laag
- Onderscheid woonvlak en bouwvlak: op woonvlak staat het hoofdvolume, op bouwvlak is ruimte voor bijgebouw en terras mogelijk en integraal mee-ontworpen.
- Terras buiten het bouwvlak is mogelijk als natuurlijke buitenruimte in het landschap (niet- verhard)
- Gevel bijgebouw moet minimaal 3 m terugliggen t.o.v. hoofdgebouw
- Max. goothoogte bijgebouw is 3 meter en bijgebouw is ondergeschikt aan hoofdvolume
- Parkeren mag op bouwvlak of tussen bouwvlak en ‘bosweg’
- Vanuit de open weide mag het parkeren op eigen erf niet zichtbaar zijn: Hoofd- of bijgebouw dienen deze aan het zicht te onttrekken of deze op te nemen in hun bouwmassa.

tom van tuijn stedenbouw

embedded urbanism